సుందరకాండ

విద్వాన్ప్రవీణ, భాషాప్రవీణ
మైలవరపు సుబ్రహ్మణ్యం

భోయినపల్లి
కామేశ్వరరావు, బి.ఏ

mohan
PUBLICATIONS
ఆధ్యాత్మిక గ్రంథ నిలయం
www.mohanpublications.com

Cover P

Message

Timeline | About | Photos | Reviews | More

3 were here 0 this week

View Pages Feed
See posts from other Pages

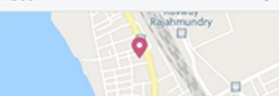
Invite friends to like this Page

907 post reach this week

Boost Your Page for ₹137
Reach even more people in Rajahmondry

Boost Page

ABOUT

Opp.Ajantha Hotel fortgate
Rajahmondry, Andhra Pradesh, India

090324 62565

Open
Today 9:00AM - 9:00PM

Add Price Range

http://www.mohanpublic...

Boost Website

Mohan publications added 7 new photos.
Published by Rama Chandra Rao Akula [?] · November 28, 2015

మోహన్ పబ్లికేషన్స్
(శ్రీ ఆకుల రామచంద్రరావు)
ప్రతి హిందువుల ఇంట్లో
"మోహన్ వారి శ్రీ లలితా విష్ణు సహస్రనామ స్తోత్రాలు "
అను గ్రంథం లేని ఇల్లు ఉండకపోవచ్చు... See More

2,155 people reached

Boost Post

907
Post Reach

0
Website Clicks

1 of 6
Response Rate

Recent
2015
2014
2013
2012

Mohan Publications

ఫేస్‌బుక్‌లో మోహన్ పబ్లికేషన్స్ పేజ్ - లైక్ చేయండి మేము పోస్టు చేసే
అనేక ఆధ్యాత్మిక పి.డి.ఎఫ్. లు ఉచితంగా పొందండి
మీకు నచ్చిన పోస్టులను షేర్ చేయండి

శ్రీరామాయ నమః

శ్రీరామ శరణ గురుభ్యో నమః

అష్టచత్వారింశసర్గ

శ్లో॥ తత స్స రక్షోధిపతి ర్మహాత్మా
హనూమతాక్షే నిహతే కుమారే ।
మన స్సమాధాయ త దేంద్రకల్పం
సమాదిదే శేంద్రజితం సరోషమ్ ॥ 1

పదచ్ఛేదము :- తతః - సః - రక్షోధిపతిః - మహాత్మా, హనూమతా - అక్షే - నిహతే - కుమారే, మనః - సమాధాయ - తదా - ఇంద్రకల్పం, సమాదిదేశ - ఇంద్రజితం - సరోషమ్ ॥

అన్వయక్రమము :- తతః హనూమతా కుమారే అక్షే నిహతే (సతి) మహాత్మా సః రక్షోధిపతిః మనః సమాధాయ తదా సరోషమ్ ఇంద్రకల్పమ్ ఇంద్రజితం సమాదిదేశ.

ప్రతిపదార్థము :- హనూమతా = హనుమచే, కుమారే అక్షే = అక్షకుమారుడు, నిహతే (సతి) = చంపబడినవాడుకాగా, తతః = పిమ్మట, మహాత్మా = మహనీయుడైన, సః రక్షోధిపతిః = ఆ రాక్షసరాజు, మనః = మనస్సును, సమాధాయ = చిక్కబట్టుకొని, తదా = అప్పుడు, సరోషం = రోషముతో, ఇంద్రకల్పం = ఇంద్రునితో సమానమైన పరాక్రమము కల ఇంద్రజిత్తును, సమాదిదేశ = ఆజ్ఞాపించెను.

తాత్పర్యము :- అక్షకుమారుడు హనుమంతునిచే నిహతుడైనట్లు విని రాక్షసరాజు చెదిరిపోయిన తన గుండెను చిక్కబట్టుకొని తీవ్రమైన రోషముతో తన ఆజ్ఞకొఱకు వేచియున్నట్టి ఇంద్రతుల్యపరాక్రముడైన ఇంద్రజిత్తును హనుమంతు నెదుర్కొనుట కాజ్ఞాపించెను.

శ్లో॥ త్వ మస్త్రవి చ్ఛస్త్రభృతాం వరిష్ఠః
సురాసురాణామపి శోకదాతా ।
సురేషు సేంద్రేషు చ దృష్టకర్మా
పితామహారాధనసంచితాస్త్రః ॥ 2

పదచ్ఛేదము :- త్వం - అస్త్రవిత్ - శస్త్రభృతాం - వరిష్ఠః - సురాసురాణామ్ - అపి - శోకదాతా - సురేషు - సేంద్రేషు - చ - దృష్టకర్మా - పితామహారాధన సంచితాస్త్రః ॥

అన్వయక్రమము :- త్వమ్ అస్త్రవిత్, శస్త్రభృతాం వరిష్ఠః సురాసురాణామ్ అపి శోకదాతా సేంద్రేషు సురేషు దృష్టకర్మా, పితామహారాధనసంచితాస్త్రః చ (అసి).

ప్రతిపదార్థము :- త్వమ్ = నీవు, అస్త్రవిత్ = అస్త్రముల నెఱిగినవాడవు, శస్త్రభృతాం = ఆయుధధారులలో, వరిష్ఠః = శ్రేష్ఠుడవు, సురాసురాణామ్ అపి = దేవతలకును, దానవులకును కూడ, శోకదాతా = దుఃఖమును కలిగించువాడవు, సేంద్రేషు = దేవేంద్రునితో గూడినట్టి, సురేషు = దేవతలయందు, దృష్టకర్మా = చూడబడిన గొప్ప కృత్యములు గలవాడవు, పితామహారాధనసంచితాస్త్రః చ = బ్రహ్మదేవునియొక్క ఆరాధనముచే సాధింపబడిన గొప్ప అస్త్రములు గలవాడవుకూడను, (అసి = అగుచున్నావు).

తాత్పర్యము :- ఓ మేఘనాదుడా! నీవు అస్త్రవిద్యలను సమగ్రముగా నేర్చినవాడవు. ఆయుధములనుపయోగింప నేర్చిన యోధులలో అగ్రగణ్యుడవు. నీ పరాక్రమముచే దేవతలకును దానవులకును గూడ దిగులు కల్పించువాడవు. దేవేంద్రునితో గూడిన దేవతలెల్లరికిని నీ యుద్ధనైపుణ్యమును గనపఱచినవాడవు. బ్రహ్మదేవుని ఆరాధించి దివ్యాస్త్రములను బడిసినవాడవునుగదా!

శ్లో॥ త వాస్త్రబల మాసాద్య నాసురా న మరుద్గణాః ।
న శేకు స్సమరే స్థాతుం సురేశ్వరసమాశ్రితాః ।
న కశ్చి త్త్రిషు లోకేషు సంయుగే న గతశ్రమః ॥ 3

పదచ్ఛేదము :- తవ - అస్త్రబలం - ఆసాద్య - న - అసురాః - న - మరుద్గణాః, న - శేకుః - సమరే - స్థాతుం - సురేశ్వరసమాశ్రితాః, న - కశ్చిత్ - త్రిషు - లోకేషు - సంయుగే - న - గతశ్రమః ॥

అన్వయక్రమము :- సమరే తవ అస్త్రబలమ్ ఆసాద్య అసురాః స్థాతుం న శేకుః; సురేశ్వరసమాశ్రితాః మరుద్గణాః (అపి) (న శేకుః) త్రిషు లోకేషు కశ్చిత్ సంయుగే న గతశ్రమః న (అస్తి).

ప్రతిపదార్థము :- సమరే = యుద్ధమునందు, తవ = నీయొక్క, అస్త్రబలం = అస్త్రబలమును, ఆసాద్య = పొంది, అసురాః = రాక్షసులు గాని, మరుద్గణాః = దేవతలు కాని, మూడు లోకములందును, కశ్చిత్ = ఒకడును, సంయుగే =

యుద్ధమునందు, న గతశ్రమః = పొందని క్లేశము గలవాడు, న (అస్తి) = లేడు.

తాత్పర్యము :– నీకుగల అస్త్రబలప్రభావముచే యుద్ధమునందు నిన్నెదిరించి నిలచుటకు రాక్షసవీరులకుగాని దేవేంద్రుని రక్షణముపొంది యున్నట్టి దేవతలకుగాని ఎవ్వరికిని శక్తిలేదుసుమా! త్రిభువనములందును యుద్ధభూమిలో నీకెదురుగా నిలచి క్లేశముల పాలుగానివాడు ఎవ్వడునులేడు.

శ్లో॥ భుజవీర్యాభిగుప్తశ్చ తపసా చాభిరక్షితః ।
దేశకాలవిభాగజ్ఞ స్త్వమేవ మతిసత్తమః ॥ 4

పదచ్ఛేదము :– భుజవీర్యాభిగుప్తః – చ – తపసా – చ – అభిరక్షితః – దేశకాల విభాగజ్ఞః – త్వమ్ – ఏవ – మతిసత్తమః ॥

అన్వయక్రమము :– త్వమ్ ఏవ భుజవీర్యాభిగుప్తః చ తపసా అభిరక్షితః చ దేశకాల విభాగజ్ఞః మతిసత్తమః చ (అసి).

ప్రతిపదార్థము :– త్వమ్ ఏవ = నీవే, భుజవీర్యాభిగుప్తః చ = భుజపరాక్రమముచే రక్షింపబడినవాడవును, తపసా = తపస్సుచే, అభిరక్షితః చ = రక్షింపబడినవాడవును, దేశకాలవిభాగజ్ఞః = దేశముయొక్కయు, కాలముయొక్కయు విభాగమును గూర్చి తెలిసిన వాడవును, మతిసత్తమః = ప్రజ్ఞచే శ్రేష్ఠుడవును, చ (అసి) = అగుచున్నావు.

తాత్పర్యము :– ఓ వీరాగ్రేసరా! నీ భుజపరాక్రమముచే నిన్ను నీవు రక్షించుకొను చున్నావు. మఱియు నీ తపోబలముచే గూడ నీవు రక్షింపబడుచున్నావు. దేశకాలముల తారతమ్యము చక్కగా తెలిసినవాడవు నీవే! నీవే గొప్ప ప్రజ్ఞాశాలివి.

శ్లో॥ న తే ఽ స్త్యశక్యం సమరేషు కర్మణా
న తే ఽ స్త్యకార్యం మతిపూర్వమంత్రణే ।
న తే ఽ స్తి కశ్చి త్త్రిషు సంగ్రహేషు వై
న వేద య స్తేఽ స్త్రబలం బలం చ తే ॥ 5

పదచ్ఛేదము :– న – తే – అస్తి – అశక్యం – సమరేషు – కర్మణా, న – తే – అస్తి – అకార్యం – మతిపూర్వమంత్రణే – న – తే – అస్తి – కశ్చిత్ – త్రిషు – సంగ్రహేషు – వై, న – వేద – యః – తే – అస్త్రబలం – బలం – చ – తే ॥

అన్వయక్రమము :– సమరేషు తే కర్మణా అశక్యం న అస్తి. మతిపూర్వమంత్రణే తే అకార్యం న అస్తి, త్రిషు సంగ్రహేషు – యః తే అస్త్రబలం, తే బలం చ న వేద సః కశ్చిత్ న అస్తి.

ప్రతిపదార్థము :– సమరేషు = యుద్ధములందు, తే = నీ యొక్క, కర్మణా = పూనికచేత, అశక్యం = అసాధ్యమైనది, న అస్తి = లేదు, మతిపూర్వమంత్రణే = బుద్ధిమూలకమైన ఆలోచనమునందు, తే = నీకు, అకార్యం = చేయశక్యముగానిపని, న అస్తి = లేదు, త్రిషు సంగ్రహేషు = మూడులోకములయందును, యః = ఎవడు, తే = నీయొక్క, అస్త్రబలం = అస్త్రశక్తిని, తే = నీయొక్క, బలం చ = సామర్థ్యమును, న వేద = తెలిసికొనలేడో, సః = అట్టివాడు, కశ్చిత్ = ఒక్కడును, న అస్తి = లేదు.

తాత్పర్యము :– యుద్ధములందు నీవు నిర్వహింపజాలని అసాధ్యకృత్యము ఏదియును లేదు. ఈ మూడు లోకములందును నీ అస్త్రబలమును గుఱించిగాని శరీరబలమును గుఱించిగాని తెలియనివాడు ఎవ్వడును లేదు సుమా!

శ్లో॥ మ మానురూపం తపసో బలం చ తే
పరాక్రమ శ్చాస్త్రబలం చ సంయుగే ।
న త్వాం సమాసాద్య రణావమర్దే
మనశ్శ్రమం గచ్ఛతి నిశ్చితార్థమ్ ॥ 6

పదచ్ఛేదము :– మమ – అనురూపం – తపసః – బలం – చ – తే – పరాక్రమః – చ – అస్త్రబలం – చ – సంయుగే – న – త్వాం – సమాసాద్య – రణావమర్దే – మనః – శ్రమం – గచ్ఛతి – నిశ్చితార్థమ్ ॥

అన్వయక్రమము :– తే తపసః బలం చ, పరాక్రమః చ, అస్త్రబలం చ, మమ అనురూపమ్, రణావమర్దే త్వాం సమాసాద్య మే మనః నిశ్చితార్థం (సత్) శ్రమం న గచ్ఛతి.

ప్రతిపదార్థము :– తే = నీయొక్క, తపసః = తపము యొక్క, బలం చ = బలమున్నూ, పరాక్రమః చ = పరాక్రమమున్నూ, అస్త్రబలం చ = అస్త్రముల బలమున్నూ, మమ = నాకు, అనురూపమ్ = సదృశ్యమైయున్నది. రణావమర్దే = యుద్ధ సంఘర్షమున, త్వాం = నిన్ను, సమాసాద్య = పొంది, మే = నాయొక్క, మనః = మనస్సు, నిశ్చితార్థం సత్ = జయము విషయమున నిశ్చయముకలదై, శ్రమం = విషాదమును, న గచ్ఛతి = పొందదు.

తాత్పర్యము :– నీవు తపోబలమునను యుద్ధమునను అస్త్రబలమునను నన్నుబోలినవాడవు. యుద్ధమున సంకటము గల్గునప్పుడు నామనసు నిన్ను దలంచి దుఃఖము నొందకుండును.

శ్లో॥ నిహతాః కింకరాస్సర్వే జంబుమాలీ చ రాక్షసః ।
అమాత్యాపుత్త్రా వీరాశ్చ పంచ సేనాగ్రయాయినః ॥ 7

పదచ్ఛేదము :- నిహతాః - కింకరాః - సర్వే - జంబుమాలీ - చ - రాక్షసః - అమాత్యపుత్రాః - వీరాః - చ - పంచ - సేనాగ్రయాయినః ॥

అన్వయక్రమము :- సర్వే కింకరాః నిహతాః. రాక్షసః జంబుమాలీ చ (నిహతః). వీరాః అమాత్యపుత్రాః చ, పంచ సేనాగ్రయాయినః చ (నిహతాః).

ప్రతిపదార్థము :- సర్వే కింకరాః = కింకరరాక్షసు లెల్లరును, నిహతాః = చంపబడిరి, రాక్షసః జంబుమాలీ చ = రాక్షసుడైన జంబుమాలియు, (నిహతః = వధింపబడెను). వీరాః = శూరులైన, అమాత్యపుత్రాః చ = మంత్రికుమారులును, పంచ సేనాగ్రయాయినః = ఐదుగురు సేనాధిపతులును, నిహతాః = చంపబడిరి.

తాత్పర్యము :- మన కింకరరాక్షసు లెల్లరును మరణించిరి. రాక్షసవీరుడైన జంబుమాలియును వధింపబడెను. మహావీరులైన మంత్రికుమారు లేడుగురును సేనాధిపతు లేవురును గూడ పంచత్వము నొందిరి.

శ్లో॥ బలాని సుసమృద్ధాని సాశ్వనాగరథాని చ ।
సహోదర స్తే దయితః కుమారోఽక్షశ్చ సూదితః ।
న హి తేష్వేవ మే సారో యస్త్వ య్యరినిషూదన ॥ 8

పదచ్ఛేదము :- బలాని - సుసమృద్ధాని - సాశ్వనాగరథాని చ - సహోదరః - తే - దయితః - కుమారః - అక్షః - చ - సూదితః, న - హి - తేషు - ఏవ - మే - సారః - యః - త్వయి - అరినిషూదన ॥

అన్వయక్రమము :- సాశ్వనాగరథాని సుసమృద్ధాని బలాని (నిహతాని); తే దయితః, సహోదరః, కుమారః అక్షః చ సూదితః; అరినిషూదన! త్వయి మే యః సారః, తేషు సః నైవ అస్తి.

ప్రతిపదార్థము :- సాశ్వనాగరథాని = గుఱ్ఱములతోడను, ఏనుగులతోడను, రథములతోడను గూడినట్టి, సుసమృద్ధాని = మిక్కిలి సమగ్రమైనట్టి, బలాని చ = సైన్యములును, (నిహతాని = సంహరింపబడినవి). తే = నీయొక్క, దయితః = ప్రియుడైన, సహోదరః = సోదరుడగు, కుమారః అక్షః చ = అక్షకుమారుడును, సూదితః = వధింపబడినాడు. అరినిషూదన = ఓ శత్రుమర్దనుడా! త్వయి = నీయందు, యః సారః = ఏ గౌరవము, మే = నాకు, అస్తి = ఉన్నదో, తేషు = వారియందు,

సః = ఆ గౌరవము, నైవ అస్తి హి = ఏమియును లేదు సుమా.

తాత్పర్యము :– అసంఖ్యములైన అశ్వములు, మదగజములు, రథములు మున్నగు వానితో నిండియున్న మనసైన్యములు ఎన్నియో నశించిపోయినవి. ప్రేమపాత్రుడైన నీ తమ్ముడు అక్షకుమారుడుగూడ కడదేరినాడు. ఓ శత్రుసంహారకుడా! వారెవ్వరి యందునుగూడ విజయమునకు నాకు నీయం దున్నంతటి గౌరవము, నమ్మకము ఎన్నడును లేదు సుమా!

శ్లో॥ ఇదం చ దృష్ట్వా నిహతం మహద్బలం
కపేః ప్రభావం చ పరాక్రమం చ ।
త్వ మాత్మన శ్చాపి సమీక్ష్య సారం
కురుష్వ వేగం స్వబలానురూపమ్ ॥ 9

పదచ్ఛేదము :– ఇదం – చ – దృష్ట్వా – నిహతం – మహత్ – బలం – కపేః – ప్రభావం – చ – పరాక్రమం – చ – త్వమ్ – ఆత్మనః – చ – అపి – సమీక్ష్య – సారం, కురుష్వ – వేగం – స్వబలానురూపమ్ ॥

అన్వయక్రమము :– ఇదం నిహతం మహత్ బలం చ, కపేః ప్రభావం చ, పరాక్రమం చ దృష్ట్వా, ఆత్మనః సారం చ అపి సమీక్ష్య స్వబలానురూపం వేగం కురుష్వ.

ప్రతిపదార్థము :– ఇదం = ఈ, నిహతం = చంపబడినట్టి, మహత్ = గొప్పదైన, బలం చ = సైన్యమును, కపేః = వానరునియొక్క ప్రభావం చ = మహిమను, పరాక్రమం చ = శౌర్యమును, దృష్ట్వా = చూచి, ఆత్మనః = నీయొక్క, సారం చ అపి = బలమును గూడ, సమీక్ష్య = చక్కగా తెలిసికొని, స్వబలానురూపం = నీశక్తికి తగినట్టిదైన, వేగం = విజృంభణమును, త్వం = నీవు, కురుష్వ = కావింపుము.

తాత్పర్యము :– ఇంతవఱకును యుద్ధమునందు కడతేరియున్న మన గొప్పదైన బలసంపదను, ఆ వానరుని ప్రభావమును, చక్కగా గుర్తించుకొని, నీవు నీ సామర్థ్యమును చక్కగా తెలిసికొని నీ శక్తికి తగినరీతిగా యుద్ధమునందు విజృంభించుము.

శ్లో॥ బలావమర్ద స్త్వయి సన్నికృష్టే
యథాగతే శామ్యతి శాంతశత్రౌ ।
తథా సమీ క్ష్యాత్మబలం పరం చ
సమారభ స్వాస్త్రవిదాం వరిష్ఠ ॥ 10

పదచ్ఛేదము :– బలావమర్దః – త్వయి – సన్నికృష్టే – యథా – గతే – శామ్యతి – శాంతశత్రౌ, తథా – సమీక్ష్య – ఆత్మబలం – పరం – చ – సమారభస్వ – అస్త్రవిదాం – వరిష్ఠ ॥

అన్వయక్రమము :– అస్త్రవిదాం వరిష్ఠ! త్వయి సన్నికృష్టే గతే శాంతశత్రౌ చ (సతి) యథా బలావమర్దః శామ్యతి, ఆత్మబలం పరం చ సమీక్ష్య, తథా సమారభస్వ.

ప్రతిపదార్థము :– అస్త్రవిదాం = అస్త్రవేత్తలలో, వరిష్ఠ = శ్రేష్ఠుడా, త్వయి = నీవు, సన్నికృష్టే = సమీపమున, గతే = వెళ్ళినవాడవును, శాంతశత్రౌ చ (సతి) = చల్లార్చబడిన (అణచివేయబడిన) శత్రువులు గలవాడవు నగుచుండగా, యథా = ఏరీతిగా, బలావమర్దః = బలముయొక్క ఉద్రేకము, శామ్యతి = క్షీణించునో, తథా = ఆ రీతిగా, ఆత్మబలం = నీ శక్తిని, పరం చ = శత్రువును, సమీక్ష్య = ఆకళించుకొని, సమారభస్వ = ఉద్యమింపుము.

తాత్పర్యము :– ఓ సర్వాస్త్రనిపుణుడా! నీవు యుద్ధభూమి కేగి శత్రువు బలోద్రేకము చల్లబడిపోవునట్లుగా నీ నిజబలమును చూపుచు శత్రుబలమును కూడ చక్కగా ఆకళింపు చేసికొనుచు తగినరీతిగా యుద్ధక్రమమునందు ముందునకు సాగుము.

శ్లో॥ న వీర సేనా గణశోచ్యవంతి
న వజ్రమాదాయ విశాలసారమ్ ।
న మారుత స్యాస్య గతిప్రమాణం
న చాగ్నికల్పః కరణేన హంతుమ్ ॥ **11**

పదచ్ఛేదము :– న – వీర – సేనాః – గణశోచి – అవంతి – న – వజ్రమ్ – ఆదాయ – విశాలసారమ్, న – మారుతస్య – అస్య – గతిప్రమాణం – న – చ – అగ్నికల్పః – కరణేన – హంతుమ్ ॥

అన్వయక్రమము :– వీర! గణశోచి (అస్మిన్) సేనాః న అవంతి; విశాలసారం వజ్రం ఆదాయ న (ప్రయోజనం); అస్య గతిప్రమాణం మారుతస్య న (అస్తి); అగ్నికల్పః (అయం) కరణేన హంతుం న చ (శక్యః).

ప్రతిపదార్థము :– వీర! = ఓ మహావీరుడా! గణశోచి = శత్రుగణములను శోకింపజేయునట్టి, (అస్మిన్ = ఈతనియెడ) సేనాః = సైన్యములు, న అవంతి = రక్షింపవు, విశాలసారం = గొప్పదైన సామర్థ్యముగల, వజ్రమ్ = వజ్రమును, ఆదాయ = గ్రహించి, న ప్రయోజనమ్ = ప్రయోజనములేదు, అస్య = ఈతనియొక్క, గతి ప్రమాణం = గమనపరిమితి, మారుతస్య = వాయుదేవునకు, న (అస్తి) = లేదు,

అగ్నికల్పః = అగ్నిహోత్రునితో సమానుడైన, (అయం = ఈతడు) కరణేన = సాధనముతో, హంతుం = చంపుటకు, న(శక్యః) = శక్యమైనవాడుగాడు.

విశేషార్థములు, వ్యాఖ్యాతల అభిప్రాయములు

తిలకము :– సేనాః గణశః చ్యవంతి – సైన్యములు గుంపులుగా పరుగుపెట్టుకొని పోవును (హనుమను చూడగానే) మారుతస్య అస్య గతిప్రమాణం న – వాయుదేవుని పుత్రుడైన ఈతనియొక్క గమనమునకు ఇంతటిదను పరిమాణము లేదు. ఈ వచ్చినది వాయుపుత్రుడే అని రావణునకు తెలియుట అశక్యముగాదు. "హనుమాన్ శత్రుసైన్యానాం నిహంతా మారుతాత్మజః" అని హనుమ తనను గూర్చి చెప్పుకొనెనుగదా!

గోవిందరాజీయము :– "అలసారం వజ్రం ఆదాయ న విశ" హనుమంతుని విషయమున అదికూడ అల్పబలము కలిగినట్టిదే అగును. కావున వజ్రాయుధమును గ్రహించి వెడలకుము. "అస్య మారుతస్య గతేః ప్రమాణం న" – ఈ వాయుపుత్రుని యొక్క గమనమునకు పరిమితిలేదు. వాయు వేదిక్కుకైనను అవలీలగ నెట్లు పోగలదో అట్లే ఈతడు ఏ దిక్కునుండి సైన్యము మీదకురుకునో తెలియదని భావము.

న గణశోఽప్యవంతి – అని పాఠాంతరము. అనగా సైన్యములు ఎన్ని సమూహములుగ వచ్చినను హనుమనుండి రక్షింపలేవని భావము.

తాత్పర్యము :– శత్రుసైన్యముల సమూహము లెన్నివచ్చినను నశింపచేయగల ఈ హనుమ విషయమున సైన్యములు మనను కాపాడజాలవు. ఎట్టి ఆయుధములకును భయపడని ఈతని మీదికి గొప్పబలముగల వజ్రాయుధమును గొనిపోయినను ప్రయోజనములేదు. యుద్ధరంగమునందు ఈతని గమనమునకుగల లాఘవము ఆ వాయుదేవునకు గూడలేదు. మీదికి పోయి పిడికిళ్లతో పొడిచి పోరుటకు ఈతడు అగ్నిహోత్రునివంటివాడు గావున అదియును అశక్యమే.

శ్లో॥ త మేవ మర్థం ప్రసమీక్ష్య సమ్యక్
స్వకర్మసామ్యాద్ధి సమాహితాత్మా ।
స్మరంశ్చ దివ్యం ధనుషో ఽస్త్రవీర్యం
వ్రజాక్షతం కర్మ సమారభస్వ ॥ 12

పదచ్ఛేదము :– తమ్ – ఏవమ్ – అర్థం – ప్రసమీక్ష్య – సమ్యక్, స్వకర్మసామ్యాత్ – హి – సమాహితాత్మా, స్మరన్ – చ – దివ్యం – ధనుషః – అస్త్రవీర్యం – వ్రజ – అక్షతం – కర్మ – సమారభస్వ ॥

అన్వయక్రమము :- ఏవం తమ్ అర్థం సమ్యక్ ప్రసమీక్ష్య, స్వకర్మసామ్యాత్ సమాహితాత్మా, ధనుషః దివ్యమ్ అస్త్రవీర్యం స్మరన్ వ్రజ, అక్షతం కర్మ సమారభస్వ.

ప్రతిపదార్థము :- ఏవం = ఈవిధముగా, తమ్ అర్థం = ఆ విషయమును, సమ్యక్ = లెస్సగా, ప్రసమీక్ష్య = గుర్తించుకొని, స్వకర్మసామ్యాత్ = నీపనికి సరియగునట్లుగా, సమాహితాత్మా = ఏకాగ్రమైన మనస్సుగలవాడవై, ధనుషః = ధనుస్సుయొక్క, దివ్యం = గొప్పదైనట్టి, అస్త్రవీర్యం = అస్త్రప్రభావమును, స్మరన్ = జ్ఞప్తికి తెచ్చుకొనుచు, వ్రజ = పొమ్ము, అక్షతం = హానిలేనట్టి, కర్మ = పనిని, సమారభస్వ = ప్రారంభించుము.

తాత్పర్యము :- ఈవిధముగ నున్న విషయమును చక్కగా ఆకళింపు చేసికొని ఏకాగ్రచిత్తుడవై నీ కృత్యమునకు తగినరీతిగా ఆలోచనము సాగించుచు నీ యధీనమందున్న ధనుస్సు శక్తిని, అస్త్రముల ప్రభావమును మఱచిపోకుండ యుద్ధరంగమునకు వెడలి అపాయము లేనిరీతిగా ఈ యుద్ధకార్యమును కొనసాగింపుము.

శ్లో॥ న ఖల్వియం మతిః శ్రేష్ఠా యత్త్వాం సంప్రేషయామ్యహమ్ ।
ఇయం చ రాజధర్మాణాం క్షత్రస్య చ మతి ర్మతా ॥ 13

పదచ్ఛేదము :- న - ఖలు - ఇయం - మతిః - శ్రేష్ఠా - యత్ - త్వాం - సంప్రేషయామి - అహం, ఇయం - చ - రాజధర్మాణాం - క్షత్రస్య - చ - మతిః - మతా ॥

అన్వయక్రమము :- త్వామ్ అహం సంప్రేషయామి (ఇతి) యత్, ఇయం మతిః న శ్రేష్ఠా ఖలు; రాజధర్మాణాం, క్షత్రియస్య ఇయం మతా మతిః.

ప్రతిపదార్థము :- అహం = నేను, త్వాం = నిన్ను, సంప్రేషయామి = పంపుచున్నాను, ఇతి = అనునది, యత్ = ఏదియున్నదో, ఇయం మతిః = ఈ యాలోచనము, న శ్రేష్ఠా ఖలు = మంచిదిగాదుసుమా! రాజధర్మాణాం = రాజధర్మములకును, క్షత్రియస్య చ = క్షత్రియునకును, ఇయం = ఈ పద్ధతి, మతా = సమ్మతమైనట్టి, మతిః = ఆలోచనము, భవతి = అగుచున్నది.

విశేషార్థములు, వ్యాఖ్యాతల అభిప్రాయములు

వాసుదాసస్వామి :- రావణుడు జాతిగుణకర్మములచే క్షత్రియుడేగాని బ్రాహ్మణుడుగాడు. రావణునకు జరిపిన యుత్తరక్రియల విధానమును పరిశీలించినను బ్రాహ్మణునకు చేయు కార్యములు గావని స్పష్టపడును. భగవద్ద్వేషియైన సుమాలియొక్క పుత్రికయగు కైకసి, బిడ్డలనుకోరి ప్రదోషకాలమందు విశ్రవసుని బొందినది కావున బ్రాహ్మణుడైన

విశ్రవసునకు వివాహము చేసికొనని రాక్షసక్షత్రియయందు బుట్టిన రావణుడు బ్రాహ్మణ జాతివాడెట్లగును? విశ్వామిత్రుని తాత కుశుడు సాక్షాద్బ్రహ్మపుత్రుడైనను ఆయన వంశము వారందరు క్షత్రియధర్మ మవలంబించుటచే క్షత్రియులైరి గాని బ్రాహ్మణు లనబడలేదుగదా!

తాత్పర్యము :- నిన్నిప్పుడు ఇట్లు యుద్ధమునకు పంపుట యనునది నాకు ఎంత మాత్రము సమ్మతమైన మంచి ఆలోచనము గాదు, గాని ఈ పద్ధతియే రాజ ధర్మమునకును, క్షత్రియుని కర్తవ్యమునకును ఉచితమైనదని పెద్దల నిర్ణయము.

శ్లో॥ నానాశస్త్రేషు సంగ్రామే వైశారద్య మరిందమ ।
అవశ్యమేవ బోద్ధవ్యం కామ్యశ్చ విజయో రణే ॥ 14

పదచ్ఛేదము :- నానాశస్త్రేషు - సంగ్రామే - వైశారద్యమ్ - అరిందమ - అవశ్యమ్ - ఏవ - బోద్ధవ్యం - కామ్యః - చ - విజయః - రణే ॥

అన్వయక్రమము :- అరిందమ! సంగ్రామే నానాశస్త్రేషు వైశారద్యమ్ అవశ్యమేవ బోద్ధవ్యమ్; రణే విజయః చ కామ్యః.

ప్రతిపదార్థము :- అరిందమ = ఓ శత్రుమర్దనుడా, సంగ్రామే = యుద్ధమున, నానాశస్త్రేషు = వివిధములగు శస్త్రములందు, వైశారద్యం = ప్రావీణ్యము, అవశ్యమ్ ఏవ = తప్పనిసరిగనే, బోద్ధవ్యం = తెలిసికొన వలసియున్నది, రణే = యుద్ధమున, విజయః చ = జయమును, కామ్యః = కోరదగినది.

సూచన :- 'నానాశస్త్రేషు (తే) వైశారద్యం (అస్తి) అవశ్యమేవ యోద్ధవ్యం' అని పాఠాంతరము. అనగా నీకు పెక్కు ఆయుధముల ప్రయోగమున ప్రావీణ్యమున్నది గాన తప్పక యుద్ధము చేయుమని భావము.

తాత్పర్యము :- ఓ శత్రుంజయుడా! యుద్ధమున ధర్మశాస్త్రము, అర్థశాస్త్రము, నీతిశాస్త్రము, కూటనీతి మున్నగు పెక్కింటియందు ప్రావీణ్యము కలిగియుండవలెను. రణమున ముఖ్యముగా విజయము కోరదగినదై యుండును.

శ్లో॥ తతః పితు స్త ద్వచనం నిశమ్య
ప్రదక్షిణం దక్షసుతప్రభావః ।
చకార భర్తార మతిత్వరేణ
రణాయ వీరః ప్రతిపన్నబుద్ధిః ॥ 15

పదచ్ఛేదము :- తతః - పితుః - తత్ - వచనం - నిశమ్య - ప్రదక్షిణం - దక్షసుత ప్రభావః, చకార - భర్తారమ్ - అతిత్వరేణ, రణాయ - వీరః - ప్రతిపన్నబుద్ధిః ॥

అన్వయక్రమము :- తతః పితుః తద్వచనం నిశమ్య దక్షసుతప్రభావః, వీరః రణాయ ప్రతిపన్నబుద్ధిః, అతిత్వరేణ భర్తారం ప్రదక్షిణం చకార.

ప్రతిపదార్థము :- తతః = అటుపిమ్మట, పితుః = తండ్రియొక్క, తద్వచనం = ఆ మాటను, నిశమ్య = విని, దక్షసుతప్రభావః = దక్షసుతులైన దేవతలయొక్క ప్రభావముగల, వీరః = వీరుడైన ఇంద్రజిత్తు, రణాయ = యుద్ధముకొఱకు, అతిత్వరేణ = మిక్కిలిత్వరగా, ప్రతిపన్నబుద్ధిః = నిశ్చయించుకొన్నట్టి మనస్సుగలవాడై, భర్తారం = తండ్రినిగూర్చి, ప్రదక్షిణం చకార = ప్రదక్షిణము గావించెను.

విశేషార్థములు, వ్యాఖ్యాతల అభిప్రాయములు

గోవిందరాజీయము :- దక్షసుతాః దేవాః - ఇందుకు ప్రమాణము "మనసా త్వేవ భూతాని పూర్వం దక్షోఽసృజత్ తథా, దేవాన్ ఋషీన్ సగంధర్వా నురగాన్ పక్షిణస్తథా"

- విష్ణుపురాణము

తాత్పర్యము :- అప్పుడా ఇంద్రజిత్తు తండ్రిమాటలను విని దేవతల పరాక్రమము గల్గినట్టి ఆతడు యుద్ధమునకు వేగిరపడుచు లేచి తండ్రికి ప్రదక్షణ మొనరించెను.

శ్లో॥ తత స్తై స్స్వగణై రిష్టై రింద్రజి త్ప్రతిపూజితః ।
యుద్ధోద్ధతః కృతోత్సాహః సంగ్రామం ప్రత్యపద్యత ॥ 16

పదచ్ఛేదము :- తతః - తైః - స్వగణైః - ఇష్టైః - ఇంద్రజిత్ - ప్రతిపూజితః, యుద్ధోద్ధతః - కృతోత్సాహః - సంగ్రామం - ప్రత్యపద్యత ॥

అన్వయక్రమము :- తతః ఇంద్రజిత్ ఇష్టైః, తైః స్వగణైః ప్రతిపూజితః, యుద్ధోద్ధతః, కృతోత్సాహః సంగ్రామం ప్రత్యపద్యత.

ప్రతిపదార్థము :- తతః = అటుపిమ్మట, ఇంద్రజిత్ = ఇంద్రజిత్తు, ఇష్టైః = ప్రియులైనట్టి, తైః స్వగణైః = తనయొక్క ఆత్మీయులచే, ప్రతిపూజితః = సన్మానింపబడినవాడై, యుద్ధోద్ధతః = యుద్ధమునుగూర్చి ఉద్రేకము గలవాడగుచు, కృతోత్సాహః = కూర్చుకొన్న ఉత్సాహముగలవాడై, సంగ్రామం = యుద్ధమును, ప్రత్యపద్యత = పొందెను.

తాత్పర్యము :- అప్పుడా ఇంద్రజిత్తు ఆత్మీయులైన రాక్షసగణములు తనను సన్మానింపగా మిక్కిలి ఉత్సాహముతోను, ఆవేశముతోను రణమునకై వేగిరపడుచుండెను.

శ్లో॥ శ్రీమాన్ పద్మపలాశాక్షో రాక్షసాధిపతే స్సుతః ।
నిర్జగామ మహాతేజాః సముద్ర ఇవ పర్వసు ॥ 17

పదచ్ఛేదము :– శ్రీమాన్ – పద్మపలాశాక్షః – రాక్షసాధిపతేః – సుతః – నిర్జగామ – మహాతేజాః – సముద్రః – ఇవ – పర్వసు ॥ ॥

అన్వయక్రమము :– శ్రీమాన్, పద్మపలాశాక్షః, మహాతేజాః, రాక్షసాధిపతేః సుతః, పర్వసు సముద్రః ఇవ నిర్జగామ.

ప్రతిపదార్థము :– శ్రీమాన్ = గొప్పశోభ గలవాడును, పద్మపలాశాక్షః = తామరతేకుల వంటి కన్నులు గలవాడును, మహాతేజాః = గొప్పదైన తేజస్సు గలవాడునగు, రాక్షసాధిపతేః = రాక్షసరాజుయొక్క, సుతః = కుమారుడైన ఇంద్రజిత్తు, పర్వసు = పర్వదినములందు, సముద్రః ఇవ = సముద్రమువలె, నిర్జగామ = (యుద్ధమునకు) వెడలెను.

తాత్పర్యము :– గొప్పశోభగలవాడును, తామరతేకులవంటి కన్నులుగలవాడును, అమితమైన తేజస్సుగలవాడు నగు రాక్షసరాజు తనయుడైన ఇంద్రజిత్తు పర్వదినములందు సముద్రము పొంగి పొరలి పోవుచున్నట్లుగా యుద్ధభూమికి వెడలెను.

శ్లో॥ స పక్షిరాజానిలతుల్యవేగై
ర్వ్యాళై శ్చతుర్భి స్సితతీక్ష్ణదంష్ట్రైః ।
రథం సమాయుక్త మసంగవేగం
సమారురో హేంద్రజి దింద్రకల్పః ॥ 18

పదచ్ఛేదము :– సః – పక్షిరాజానిలతుల్యవేగైః – వ్యాలైః – చతుర్భిః – సితతీక్ష్ణదంష్ట్రైః – రథం – సమాయుక్తమ్ – అసంగవేగం – సమారురోహ – ఇంద్రజిత్ – ఇంద్రకల్పః ॥

అన్వయక్రమము :– ఇంద్రకల్పః సః ఇంద్రజిత్ పక్షిరాజానిలతుల్యవేగైః, సితతీక్ష్ణదంష్ట్రైః చతుర్భిః వ్యాలైః సమాయుక్తమ్ అసంగవేగం రథం సమారురోహ.

ప్రతిపదార్థము :– ఇంద్రకల్పః = ఇంద్రునితో సమానుడగు, సః ఇంద్రజిత్ = ఆ ఇంద్రజిత్తు, పక్షిరాజానిలతుల్యవేగైః = గరుత్మంతునితోడను వాయువుతోడను సమానమైన వేగముగలవియును, సితతీక్ష్ణదంష్ట్రైః = తెల్లనివాడియైన కోఱలుగలవియునగు, చతుర్భిః వ్యాలైః = నాలుగు క్రూరమృగములచే, (అనగా సింహములచే) సమాయుక్తం = పూన్చబడినట్టి, అసంగవేగం = సాటిలేని వేగము

గల్గినట్టి, రథం = రథమును, సమారురోహ = ఆరోహించెను.

సూచన :– పక్షిరాజానిలతుల్యవేగైః అను నీ పాఠము జగద్గురు శ్రీకంచి కామకోటి పీఠాధీశ్వరుల ఆమోదముతో వెలువడిన మద్రాసుప్రతిలోనిది. మిగిలిన ప్రతులలో పక్షిరాజోపమతుల్యవేగైః అనియే ఉన్నది. ఈ పాఠమునకు అర్థము గరుత్మంతునితో సమానమైన వేగముగలవియును, తమలో తాము సమానమైన వేగము గల్గినట్టివియును అని చెప్పుకొనవలెను. ఇచ్చట ఈ శ్లోకమున 'వ్యాలైః' అను పదమునకు తిలక వ్యాఖ్యానమున 'సర్పములతో' అనియును, 'గుఱ్ఱములచే' అని వాసుదాసస్వామియును, 'హింస్రపశువులచే' యని మహేశ్వరతీర్థులవారును, 'సింహములచే' అని గోవింద రాజీయమును తెల్పుచున్నది.

తాత్పర్యము :– దేవేంద్రునితో సమానమైన శక్తిశాలియగు ఇంద్రజిత్తు గరుడునితోడను, వాయువుతోడను సమానమైన వేగముగల్గి, తెల్లని వాడియైన కోఱలతో ప్రకాశించుచున్న నాల్గు సింహములతో కూర్చబడిన సాటిలేని వేగముగల రథమును నారోహించెను.

శ్లో॥ స రథీ ధన్వినాం శ్రేష్ఠః శస్త్రజ్ఞో ఽస్త్రవిదాం వరః ।
రథే నాభియయౌ క్షిప్రం హనుమాన్యత్ర సోఽభవత్ ॥ 19

పదచ్ఛేదము :– సః – రథీ – ధన్వినాం – శ్రేష్ఠః – శస్త్రజ్ఞః – అస్త్రవిదాం – వరః – రథేన – అభియయౌ – క్షిప్రం – హనుమాన్ – యత్ర – సః – అభవత్ ॥

అన్వయక్రమము :– ధన్వినాం శ్రేష్ఠః, శస్త్రజ్ఞః, అస్త్రవిదాం వరః, సః రథీ, సః హనుమాన్ యత్ర అభవత్, తత్ర క్షిప్రం రథేన అభియయౌ.

ప్రతిపదార్థము :– ధన్వినాం = విలుకాండ్రలో, శ్రేష్ఠః = శ్రేష్ఠుడును, శస్త్రజ్ఞః = ఆయుధ రహస్యముల నెఱిగినవాడును, అస్త్రవిదాం = అస్త్రవేత్తలలో, వరః = శ్రేష్ఠుడునగు, రథీ సః = రథికుడైన ఆ ఇంద్రజిత్తు, సః హనుమాన్ = ఆ హనుమ, యత్ర అభవత్ = ఎచ్చటనుండెనో, క్షిప్రం = వెంటనే, రథేన = రథముతో, అభియయౌ = చేరెను.

తాత్పర్యము :– మేటి విలుకాండ్రలో శ్రేష్ఠుడును, శస్త్రాస్త్రముల రహస్యములు తెలిసిన వారిలో మేటియునగు మహారథుడైన ఆ ఇంద్రజిత్తు తన రథము నతిశీఘ్రముగా నడిపించుకొనుచు హనుమయున్న చోటికి చేరుకొనెను.

శ్లో॥ స తస్య రథనిర్ఘోషం జ్యాస్వనం కార్ముకస్య చ ।
నిశమ్య హరివీరో ఽసౌ సంప్రహృష్టతరో ఽభవత్ ॥ 20

పదచ్ఛేదము :- సః - తస్య - రథనిర్ఘోషం - జ్యాస్వనం - కార్ముకస్య - చ, నిశమ్య - హరివీరః - అసౌ - సంప్రహృష్టతరః - అభవత్ ॥

అన్వయక్రమము :- సః అసౌ హరివీరః తస్య రథనిర్ఘోషం, కార్ముకస్య జ్యాస్వనం చ నిశమ్య, సంప్రహృష్టతరః అభవత్.

ప్రతిపదార్థము :- సః = ఆ, అసౌ = ఈ, హరివీరః = వానరవీరుడైన హనుమ, తస్య = ఆ ఇంద్రజిత్తుయొక్క, రథనిర్ఘోషం = రథధ్వనిని, కార్ముకస్య = ధనుస్సుయొక్క, జ్యాస్వనం చ = అల్లెతాటిమ్రోతను, నిశమ్య = ఆలకించి, సంప్రహృష్టతరః = మిక్కిలి సంతోషించినట్టివాడు, అభవత్ = ఆయెను.

తాత్పర్యము :- మహావీరుడైన హనుమ ఇంద్రజిత్తు రథముయొక్క ఘోషయును, ఆతని వింటినారినుండి వెలువడు ధనుష్టంకారముల యొక్క ధ్వనిని ఆకర్ణించి మఱల ఇంకొక మహావీరుడు వచ్చుచున్నాడని మహానందము నొందెను.

శ్లో॥ స మహ చ్చాప మాదాయ శితశల్యాంశ్చ సాయకాన్ ।
హనూమంత మభిప్రేత్య జగామ రణపండితః ॥ 21

పదచ్ఛేదము :- సః - మహత్ - చాపమ్ - ఆదాయ - శితశల్యాన్ - చ - సాయకాన్, హనూమంతమ్ - అభిప్రేత్య - జగామ - రణపండితః ॥

అన్వయక్రమము :- రణపండితః సః మహత్ చాపం శితశల్యాన్ సాయకాన్ చ ఆదాయ హనూమంతమ్ అభిప్రేత్య జగామ.

ప్రతిపదార్థము :- రణపండితః = యుద్ధమునందు ఆరితేరినట్టి, సః = ఆ ఇంద్రజిత్తు, మహత్ = మిక్కిలి గొప్పదైన, చాపం = ధనుస్సును, శితశల్యాన్ = వాడియైన ములుకులు గల, సాయకాన్ చ = బాణములను, ఆదాయ = తీసికొని, హనూమంతం అభిప్రేత్య = హనుమంతుని ఉద్దేశించి, జగామ = వెడలెను.

తాత్పర్యము :- యుద్ధకోవిదుడైన ఆ ఇంద్రజిత్తు మిక్కిలి శ్రేష్ఠమైన ధనుస్సును, వాడియైన అలుగులుగల బాణములను ధరించి హనుమంతుని వెదకికొనుచు బయలుదేరెను.

శ్లో॥ తస్మిం స్తత స్సంయతి జాతహర్షే
రణాయ నిర్గచ్ఛతి బాణపాణౌ ।
దిశశ్చ సర్వాః కలుషా బభూవు
ర్మృగాశ్చ రౌద్రా బహుధా వినేదుః ॥ 22

పదచ్ఛేదము :– తస్మిన్ – తతః – సంయతి – జాతహర్షే – రణాయ – నిర్గచ్ఛతి – బాణపాణౌ, దిశః – చ – సర్వాః – కలుషాః – బభూవుః – మృగాః – చ – రౌద్రాః – బహుధా – వినేదుః ॥

అన్వయక్రమము :– తతః సంయతి జాతహర్షే బాణపాణౌ, తస్మిన్ రణాయ నిర్గచ్ఛతి (సతి) సర్వాః దిశః చ కలుషాః బభూవుః, రౌద్రాః మృగాః బహుధా వినేదుః చ.

ప్రతిపదార్థము :– తతః = అటుపిమ్మట, సంయతి = యుద్ధవిషయమునందు, జాతహర్షే = జనించిన సంతోషముగల్గినట్టి, బాణపాణౌ = బాణహస్తుడైన, తస్మిన్ = ఆ ఇంద్రజిత్తు, రణాయ = యుద్ధముకొఱకై, నిర్గచ్ఛతి సతి = బయలుదేరి వెళ్లుచుండగా, సర్వాః = సమస్తములైన, దిశశ్చ = దిక్కులును, కలుషాః = వ్యాకులములు, బభూవుః = అయినవి, రౌద్రాః = క్రూరములైన, మృగాః = జంతువులు, బహుధా = పలు విధములుగా, వినేదుః చ = ఆక్రోశించినవిగూడను.

తాత్పర్యము :– యుద్ధమునకై యువ్విళ్లూరుచున్న ఆ ఇంద్రజిత్తు ధనుర్బాణములను ధరించి రణరంగమునకు చేరుచుండగా దిక్కులెల్లను కలతనొందినవి. నక్కలు మున్నగు క్రూరమృగములు వివిధరీతులుగా ఆక్రోశింపసాగినవి.

శ్లో॥ సమాగతా స్తత్ర తు నాగయక్షాః
మహర్షయ శ్చక్రచరాశ్చ సిద్ధాః ।
నభ స్సమావృత్య చ పక్షిసంఘా
వినేదు రుచ్చైః పరమప్రహృష్టాః ॥ **23**

పదచ్ఛేదము :– సమాగతాః – తత్ర – తు – నాగయక్షాః, మహర్షయః – చక్రచరాః – చ – సిద్ధాః, నభః – సమావృత్య – చ – పక్షిసంఘాః, వినేదుః – ఉచ్చైః – పరమప్రహృష్టాః ॥

అన్వయక్రమము :– తత్ర నాగయక్షాః, సిద్ధాః, చక్రచరాః మహర్షయః చ సమాగతాః, పక్షిసంఘాః చ పరమప్రహృష్టాః (సంతః) నభః సమావృత్య ఉచ్చైః వినేదుః.

ప్రతిపదార్థము :– తత్ర = ఆ ప్రదేశమునకు, నాగయక్షాః = నాగులును, యక్షులును, సిద్ధాః = సిద్ధులు, చక్రచరాః = జ్యోతిశ్చక్రమునందు చరించునట్టి, మహర్షయః చ = మహాఋషులును, సమాగతాః = వచ్చిరి. పక్షిసంఘాః = పక్షిసమూహములును, పరమప్రహృష్టాః (సంతః) = మిక్కిలి సంతోషమును బొందినవి యగుచు, నభః = ఆకాశమును, సమావృత్య = ఆవరించి, ఉచ్చైః = బిగ్గరగా, వినేదుః = అఱచినవి.

తాత్పర్యము :– ఆ రణమును చూడగోరి నాగులు, యక్షులు, సిద్ధులు, జ్యోతిశ్చక్రము నందలి మహర్షులును కూడ వచ్చిరి. పక్షిసంఘములు కూడ ఆకాశము నావరించి గొప్ప ఉత్సాహముతో బిగ్గరగా నాదములు చేసినవి.

శ్లో॥ ఆయాంతం సరథం దృష్ట్వా తూర్ణ మింద్రజితం కపిః ।
వినినాద మహానాదం వ్యవర్ధత చ వేగవాన్ ॥ 24

పదచ్ఛేదము :– ఆయాంతం – సరథం – దృష్ట్వా – తూర్ణమ్ – ఇంద్రజితం – కపిః – వినినాద – మహానాదం – వ్యవర్ధత – చ – వేగవాన్ ॥

అన్వయక్రమము :– కపిః తూర్ణమ్ ఆయాంతం, సరథమ్ ఇంద్రజితం, దృష్ట్వా మహానాదం వినినాద; వేగవాన్ (సన్) వ్యవర్ధత చ.

ప్రతిపదార్థము :– కపిః = హనుమ, తూర్ణమ్ = శీఘ్రముగా, ఆయాంతం = వచ్చుచున్నట్టి, సరథం = రథముతోగూడిన, ఇంద్రజితం = ఇంద్రజిత్తును, దృష్ట్వా = చూచి, మహానాదం = గొప్పదైనధ్వని కలుగునట్లు, వినినాద = గర్జించెను. వేగవాన్ (సన్) = గొప్ప వేగము గలవాడగుచు; వ్యవర్ధత చ = పెరిగెను గూడను.

తాత్పర్యము :– అప్పుడు హనుమంతుడు, రథము నారోహించి తన వైపునకు వేగముగా వచ్చుచున్న ఇంద్రజిత్తును గాంచి గొప్పధ్వనితో పెద్దగర్జనమును చేసెను. తన శరీరమును గూడ తగినట్లుగా పెంచుకొనెను.

శ్లో॥ ఇంద్రజిత్స రథం దివ్య మాస్థిత శ్చిత్రకార్ముకః ।
ధను ర్విస్ఫారయామాస తటిదూర్జితనిస్వనమ్ ॥ 25

పదచ్ఛేదము :– ఇంద్రజిత్ – సః – రథం – దివ్యమ్ – ఆస్థితః – చిత్రకార్ముకః – ధనుః – విస్ఫారయామాస – తటిదూర్జితనిస్వనమ్ ॥

అన్వయక్రమము :– చిత్రకార్ముకః సః ఇంద్రజిత్ దివ్యం రథమ్ ఆస్థితః, తటిదూర్జిత నిస్వనం ధనుః విస్ఫారయామాస.

ప్రతిపదార్థము :– చిత్రకార్ముకః = చిత్రమైన ధనుస్సుగల్గినట్టి, సః ఇంద్రజిత్ = ఆ ఇంద్రజిత్తు, దివ్యం = దివ్యమైనట్టి, రథమ్ = రథమును, ఆస్థితః = ఆరోహించినవాడై, తటిదూర్జితనిస్వనమ్ = మెఱుపులతో గూడిన ఉఱుముల మ్రోతవంటి ధ్వనిగలిగిన, ధనుః = ధనుస్సును, విస్ఫారయామాస = సారించెను.

తాత్పర్యము :– చిత్రమైన తన గొప్పధనుస్సును చేతబట్టి రథము నధిష్ఠించి అచ్చటికి వచ్చిన ఇంద్రజిత్తు, మేఘగర్జనమువంటి ధ్వనిని కల్గించుచు వింటినారిని సారించెను.

శ్లో॥ తత స్సమేతా వతితీక్ష్ణవేగౌ
మహాబలౌ తౌ రణనిర్విశంకౌ ।
కపిశ్చ రక్షోధిపతేశ్చ పుత్రః
సురాసురేంద్రావివ బద్ధవైరౌ ॥ 26

పదచ్ఛేదము :- తతః - సమేతౌ - అతితీక్ష్ణవేగౌ - మహాబలౌ - తౌ - రణనిర్విశంకౌ, కపిః - చ - రక్షోధిపతేః - చ - పుత్రః - సురాసురేంద్రౌ - ఇవ - బద్ధవైరౌ ॥

అన్వయక్రమము :- తతః అతితీక్ష్ణవేగౌ, మహాబలౌ, రణనిర్విశంకౌ తౌ కపిః చ, రక్షోధిపతేః పుత్రః చ, బద్ధవైరౌ సురాసురేంద్రౌ ఇవ సమేతౌ.

ప్రతిపదార్థము :- తతః = అటుపిమ్మట, అతితీక్ష్ణవేగౌ = మిక్కిలి తీవ్రమైన వడిగలవారును, మహాబలౌ = అమితబలసంపన్నులును, రణనిర్విశంకౌ = యుద్ధమున జంకులేనివారునగు, తౌ = ఆ, కపిః చ = హనుమయును, రక్షోధిపతేః = రాక్షసరాజు యొక్క, పుత్రః చ = పుత్రుడును, బద్ధవైరౌ = ఏర్పడినవైరముగలిగిన, సురాసురేంద్రౌ ఇవ = దేవేంద్రుడును రాక్షసేంద్రుడునువలె, సమేతౌ = కలసికొనిరి.

తాత్పర్యము :- అటుపిమ్మట యుద్ధమునందు అతితీక్ష్ణమైన ప్రతాపము గలవారును, మహాబలాఢ్యులును, యుద్ధమునకై యువ్విళ్లూరుచున్న వారునగు ఆ హనుమంతుడు, ఇంద్రజిత్తును బద్ధవైరము గలిగినట్టి దేవేంద్రుడును రాక్షసేంద్రుడును పరస్పరము ఎదుర్కొన్నట్లుగా అచ్చట కలిసికొనిరి.

శ్లో॥ స తస్య వీరస్య మహారథస్య
ధనుష్మత స్సంయతి సమ్మతస్య ।
శరప్రవేగం వ్యహన త్ప్రవృద్ధ
శ్చచార మార్గే పితు రప్రమేయే ॥ 27

పదచ్ఛేదము :- సః - తస్య - వీరస్య - మహారథస్య - ధనుష్మతః - సంయతి - సమ్మతస్య - శరప్రవేగం - వ్యహనత్ - ప్రవృద్ధః - చచార - మార్గే - పితుః - అప్రమేయే ॥

అన్వయక్రమము :- వీరస్య, మహారథస్య, ధనుష్మతః, సంయతి సమ్మతస్య తస్య శరప్రయోగం, ప్రవృద్ధః (సన్) సః వ్యహనత్; అప్రమేయే పితుః మార్గే చచార.

ప్రతిపదార్థము :- వీరస్య = వీరుడును, మహారథస్య = మహారథుడును, ధనుష్మతః = గొప్పవిలుకాడును, సంయతి = యుద్ధమునందు, సమ్మతస్య = గౌరవించబడిన

వాడునగు, తస్య = ఆ ఇంద్రజిత్తుయొక్క, శరప్రయోగం = బాణముల గొప్పవేగమును, ప్రవృద్ధః (సన్) = మిక్కిలిగ పెరిగియున్నవాడై, సః = హనుమ, వ్యహనత్ = వ్యర్థము చేసెను, అప్రమేయే = మితిలేనట్టి, పితుః మార్గే = తండ్రియొక్క మార్గమైన ఆకాశము నందు, చచార = సంచరించెను.

తాత్పర్యము :– మహారథుడును, గొప్పవిలుకాడును, యుద్ధమున విఖ్యాతి గలవాడునగు ఇంద్రజిత్తు మహావేగముగా తనపై కురిపించుచున్న బాణవర్షమున ఒక్క బాణమైనను తనకు తగులకుండ హనుమ తన తండ్రియైన వాయుదేవుని సంచారమార్గమైన ఆకాశమునందు అపరిమితమైన లాఘవముతో తప్పించుకొనుచుండెను.

శ్లో॥ తత శ్శరా నాయతతీక్ష్ణశల్యాన్
సుపత్రిణః కాంచనచిత్రపుంఖాన్ ।
ముమోచ వీరః పరవీరహంతా
సుసంతతాన్ వజ్రనిపాతవేగాన్ ॥ 28

పదచ్ఛేదము :– తతః – శరాన్ – ఆయతతీక్ష్ణశల్యాన్ – సుపత్రిణః – కాంచనచిత్రపుంఖాన్, ముమోచ – వీరః – పరవీరహంతా – సుసంతతాన్ – వజ్రనిపాతవేగాన్ ॥

అన్వయక్రమము :– తతః పరవీరహంతా (సః) వీరః ఆయతతీక్ష్ణశల్యాన్, సుపత్రిణః, కాంచనచిత్రపుంఖాన్, సుసంతతాన్, వజ్రనిపాతవేగాన్ శరాన్ ముమోచ.

ప్రతిపదార్థము :– తతః = అటుపిమ్మట, పరవీరహంతా = శత్రువీరులను హతమార్చువాడగు, సః వీరః = ఆ వీరుడైన ఇంద్రజిత్తు, ఆయతతీక్ష్ణశల్యాన్ = పొడవైనవై వాడియైన అలుగులు గలవియును, సుపత్రిణః = మంచిఱెక్కలు గలవియును, కాంచనచిత్రపుంఖాన్ = బంగరు చిత్రములు గలిగియుండిన పుంఖములు గలవియును, సుసంతతాన్ = మిక్కిలి దృఢమైనవియును, వజ్రనిపాతవేగాన్ = పిడుగుపాటువంటి వేగము గలవియును అగు, శరాన్ = బాణములను, ముమోచ = ప్రయోగించెను.

తాత్పర్యము :– శత్రుసంహారకుడైన మహావీరుడగు ఆ ఇంద్రజిత్తు పొడవైనవై వాడియైన అలుగులుగలవై, మంచిఱెక్కలుగలవై, బంగరుచిత్తరువులుగల పుంఖములుగలవై, ధృఢమైనవై, పిడుగుపాటు వంటి గొప్పవేగముగలవై యున్న బాణములను పెక్కింటిని హనుమపై ప్రయోగించెను.

శ్లో॥ తత స్స త త్స్యందననిస్వనం చ
మృదంగభేరీపటహస్వనం చ ।
వికృష్యమాణస్య చ కార్ముకస్య
నిశమ్య ఘోషం పున రుత్పపాత ॥ 29

పదచ్ఛేదము :- తతః - సః - తత్ - స్యందననిస్వనం - చ - మృదంగభేరీ పటహస్వనం - చ - వికృష్యమాణస్య - చ - కార్ముకస్య - నిశమ్య - ఘోషం - పునః - ఉత్పపాత ॥

అన్వయక్రమము :- తతః సః తత్ స్యందననిస్వనం చ, మృదంగభేరీపటహస్వనం చ, వికృష్యమాణస్య కార్ముకస్య ఘోషం చ నిశమ్య పునః ఉత్పపాత.

ప్రతిపదార్థము :- తతః = అటుపిమ్మట, సః = ఆ హనుమ, తత్ = ఆ, స్యందన నిస్వనం చ = రథధ్వనిని, మృదంగభేరీపటహస్వనం చ = మద్దెలలయొక్కయు భేరీలయొక్కయు పటహములయొక్కయు ధ్వనిని, వికృష్యమాణస్య = ఎక్కుపెట్టబడు చున్నట్టి, కార్ముకస్య = ధనుస్సుయొక్క, ఘోషం చ = ధ్వనిని, నిశమ్య = విని, పునః = మఱల, ఉత్పపాత = మీది కెగసెను.

తాత్పర్యము :- అప్పుడా హనుమ ఆ ఇంద్రజిత్తుయొక్క రథధ్వనిని, మృదంగభేరీ పటాహాది యుద్ధవాద్యముల ధ్వనిని, వినుచు వెంటనే మఱల ఆకసముమీదికి ఎగిరెను.

శ్లో॥ శరాణా మంతరే ష్వాశు వ్యావర్తత మహాకపిః ।
హరి స్తస్యాభిలక్ష్యస్య మోఘయన్ లక్ష్యసంగ్రహమ్ ॥ 30

పదచ్ఛేదము :- శరాణామ్ - అంతరేషు - ఆశు - వ్యావర్తత - మహాకపిః - హరిః - తస్య - అభిలక్ష్యస్య - మోఘయన్ - లక్ష్యసంగ్రహమ్ ॥

అన్వయక్రమము :- మహాకపిః (సః హరిః) శరాణామ్ అంతరేషు అభిలక్ష్యస్య తస్య లక్ష్యసంగ్రహం మోఘయన్ ఆశు వ్యావర్తత.

ప్రతిపదార్థము :- మహాకపిః = వానరశ్రేష్ఠుడైనట్టి, (సః హరిః = ఆ హనుమ) అభిలక్ష్యస్య = లక్ష్యమును చేధించుటలో నిపుణుడైనట్టి, తస్య = ఆ ఇంద్రజిత్తు యొక్క, లక్ష్యసంగ్రహం = లక్ష్యముమీది దృష్టిని, మోఘయన్ = వ్యర్థముచేయుచు, శరణాం = బాణములయొక్క, అంతరేషు = మధ్యభాగములందు, వ్యావర్తత = తిరిగెను.

తాత్పర్యము :- వానరశ్రేష్ఠుడైన ఆ హనుమ, లక్ష్యమును చక్కగా ఛేదించుటలో గొప్పఖ్యాతి నార్జించిన ఆ ఇంద్రజిత్తుయొక్క లక్ష్యభేదనప్రావీణ్యము నంతను వ్యర్థము

చేయుచు ఆతడు ప్రయోగించు బాణములు తనకు తగులకుండ ఆ బాణములమధ్యనే పరిభ్రమించుచుండెను.

శ్లో॥ శరాణా మగ్రత స్తస్య పున స్సమభివర్తత ।
ప్రసార్య హస్తౌ హనుమా నుత్పపా తానిలాత్మజః ॥ 31

పదచ్ఛేదము :– శరాణామ్ – అగ్రతః – తస్య – పునః – సమభివర్తత, ప్రసార్య – హస్తౌ – హనుమాన్ – ఉత్పపాత – అనిలాత్మజః ॥

అన్వయక్రమము :– అనిలాత్మజః హనుమాన్ తస్య శరాణాం అగ్రతః హస్తౌ ప్రసార్య సమభివర్తత, పునః ఉత్పపాత.

ప్రతిపదార్థము :– అనిలాత్మజః = వాయునందనుడైన, హనుమాన్ = హనుమ, పునః = తిరిగి, తస్య = ఆ ఇంద్రజిత్తుయొక్క, శరాణాం = బాణములకు, అగ్రతః = ఎదుట, సమభివర్తత = నిలచెను, హస్తౌ = చేతులను, ప్రసార్య = చాచి, ఉత్పపాత = మీదికి ఎగిరెను.

తాత్పర్యము :– వాయునందనుడైన హనుమ అప్పుడు మఱల ఒకసారి ఆ ఇంద్రజిత్తు ప్రయోగించుచున్న బాణములకు ఎదురుగవచ్చి నిలుచుండెను. మఱల అంతలోనే బాహువులు చాచి మీది కెగిరిపోయెను.

శ్లో॥ తా వుభౌ వేగసంపన్నౌ రణకర్మవిశారదౌ ।
సర్వభూతమనోగ్రాహి చక్రతు ర్యుద్ధ ముత్తమమ్ ॥ 32

పదచ్ఛేదము :– తౌ – ఉభౌ – వేగసంపన్నౌ – రణకర్మవిశారదౌ – సర్వభూత మనోగ్రాహి – చక్రతుః – యుద్ధమ్ – ఉత్తమమ్ ॥

అన్వయక్రమము :– రణకర్మవిశారదౌ, వేగసంపన్నౌ తౌ ఉభౌ, సర్వభూతమనోగ్రాహి, ఉత్తమం యుద్ధం చక్రతుః.

ప్రతిపదార్థము :– రణకర్మవిశారదౌ = యుద్ధముచేయుటయందు ప్రవీణులైనట్టి వారును, వేగసంపన్నౌ = గొప్పవేగముగలవారునగు, తౌ ఉభౌ = వారిరువురును, సర్వభూతమనోగ్రాహి = సర్వప్రాణుల మనస్సులను ఆకర్షించునట్టి, ఉత్తమం = గొప్పదైనట్టి, యుద్ధం = యుద్ధమును, చక్రతుః = చేసిరి.

తాత్పర్యము :– యుద్ధము గావించుటలో గొప్ప ప్రావీణ్యము గలవారును, అమితమైన లాఘవము గలవారునగు ఆ హనుమంతుడును, ఇంద్రజిత్తును అచ్చటగల ఎల్లరి మనస్సులకును ఆశ్చర్యము గొల్పునట్టి, గొప్పదైన యుద్ధమొనరించిరి.

శ్లో॥ హనూమతో వేద న రాక్షసోఽంతరమ్
న మారుతి స్తస్య మహాత్మనో ఽంతరమ్ ।
పరస్పరం నిర్విషహౌ బభూవతుః
సమేత్య తౌ దేవసమానవిక్రమౌ ॥ 33

పదచ్ఛేదము :- హనూమతః - వేద - న - రాక్షసః - అంతరం, న - మారుతిః - తస్య - మహాత్మనః - అంతరమ్, పరస్పరం - నిర్విషహౌ - బభూవతుః - సమేత్య - తౌ - దేవసమానవిక్రమౌ ॥

అన్వయక్రమము :- రాక్షసః, హనూమతః అంతరం న వేద; మారుతిః తస్య మహాత్మనః అంతరం న(వేద); దేవసమానవిక్రమౌ తౌ సమేత్య పరస్పరం నిర్విషహౌ బభూవతుః.

ప్రతిపదార్థము :- రాక్షసః = ఇంద్రజిత్తు, హనూమతః = హనుమంతునియొక్క, అంతరం = లోతును, న వేద = తెలిసికొనలేకుండెను, మారుతిః = హనుమ, తస్య మహాత్మనః = ఆ మహనీయుడైన ఇంద్రజిత్తుయొక్క, అంతరం = అవకాశమును, న వేద = తెలిసికొన లేకుండెను, దేవసమానవిక్రమౌ = దేవతలతో తుల్యమైన పరాక్రమము గల్గినట్టి, తౌ = వారిరువురును, సమేత్య = కూడి, పరస్పరం = ఒకరికొకరు, నిర్విషహౌ = సహింపరానివారుగా, బభూవతుః = అయిరి.

తాత్పర్యము :- ఇంద్రజిత్తునకు హనుమంతుని శక్తి గూర్చి అంతుచిక్కుటలేదు. అట్లే హనుమంతునకును ఇంద్రజిత్తు యొక్క పరాక్రమము ఇంతటిదని బోధపడకున్నది. దేవతుల్యపరాక్రములైన వారిరువురును కలసి పోరుచు ఒకరికొకరు అజేయులుగా గానవచ్చుచుండిరి.

శ్లో॥ తతస్తు లక్ష్యే స విహన్యమానే
శరే ష్వమోఘేషు చ సంపతత్సు ।
జగామ చింతాం మహతీం మహాత్మా
సమాధిసంయోగసమాహితాత్మా ॥ 34

పదచ్ఛేదము :- తతః - తు - లక్ష్యే - సః - విహన్యమానే - శరేషు - అమోఘేషు - చ - సంపతత్సు, జగామ - చింతాం - మహతీం - మహాత్మా, సమాధిసంయోగ సమాహితాత్మా ॥

అన్వయక్రమము :- తతః అమోఘేషు శరేషు సంపతత్సు చ లక్ష్యే విహన్యమానే (సతి) సమాధిసంయోగసమాహితాత్మా స మహాత్మా మహతీం చింతాం జగామ.

ప్రతిపదార్థము :- తతః = అటుపిమ్మట, అమోఘేషు = తిరుగులేనట్టి, శరేషు = బాణములు, సంపతత్సు (సత్సు)చ = మీదబడుచున్నను, లక్ష్యే = లక్ష్యము, విహన్యమానే సతి = తప్పిపోవుచుండగా, సమాధిసంయోగసమాహితాత్మా = సంధించుట ప్రయోగించుట యనువానియం దేకాగ్రచిత్తముగల, సః మహాత్మా = ఆ మహాత్ముడైన, ఇంద్రజిత్తు, మహతీం = గొప్పదైన, చింతాం = చింతను, జగామ = పొందెను.

తాత్పర్యము :- తనకు లక్ష్యమైన శత్రువగు ఆ హనుమ అద్భుతమైన శక్తిగల, తిరుగులేని తన బాణములు ఎన్ని మీద కురిసినప్పటికిని చెక్కుచెదరక యుండుట చూచి బాణసంధానప్రయోగాదులందు అమితమైన కౌశలముగల్గిన ఇంద్రజిత్తు (ఎంతయో) చింతకు లోనయ్యెను.

శ్లో॥ తతో మతిం రాక్షసరాజసూను
శ్చకార తస్మిన్ హరివీరముఖ్యే ।
అవధ్యతాం తస్య కపే స్సమీక్ష్య
కథం నిగచ్ఛే దితి నిగ్రహార్థమ్ ॥ 35

పదచ్ఛేదము :- తతః - మతిం - రాక్షసరాజసూనుః, చకార - తస్మిన్ - హరివీరముఖ్యే, అవధ్యతాం - తస్య - కపేః - సమీక్ష్య - కథం - నిగచ్ఛేత్ - ఇతి - నిగ్రహార్థమ్ ॥

అన్వయక్రమము :- తతః రాక్షసరాజసూనుః తస్య కపేః అవధ్యతాం సమీక్ష్య (అయం) కథం నిగచ్ఛేత్ ఇతి హరివీరముఖ్యే తస్మిన్ నిగ్రహార్థం మతిం చకార.

ప్రతిపదార్థము :- తతః = అటుపిమ్మట, రాక్షసరాజసూనుః = రాక్షసప్రభువుయొక్క పుత్రుడైన ఇంద్రజిత్తు, తస్య కపేః = ఆ హనుమయొక్క, అవధ్యతాం = వధించుటకు శక్యముగాకుండుటను, సమీక్ష్య = గ్రహించి, (అయం = ఈతడు) కథం = ఎట్లుగా, నిగచ్ఛేత్ = వశుడగును, ఇతి = అని, హరివీరముఖ్యే = వానరశ్రేష్ఠుడైన, తస్మిన్ = ఆ హనుమ విషయమున, నిగ్రహార్థం = బంధించుటకొఱకు, మతిం చకార = నిశ్చయము చేసెను.

తాత్పర్యము :- రాక్షసరాజతనయుడైన ఇంద్రజిత్తు, ఎంతకును తన శస్త్రములచే హనుమ నిహతుడు కాకుండుటను జూచి ఈ వానరవీరుడు తన కెట్లు వశుడగునా యని చింతించి చివరకు ఆతనిని బంధించుటకై నిశ్చయించుకొనెను.

శ్లో॥ తతః పైతామహం వీర స్సో ౽స్త్ర మస్త్రవిదాం వరః ।
సందధే సుమహాతేజా స్తం హరిప్రవరం ప్రతి ॥ 36

పదచ్ఛేదము :– తతః – పైతామహం – వీరః – సః – అస్త్రం – అస్త్రవిదాం – వరః – సందధే – సుమహాతేజాః – తం – హరిప్రవరం – ప్రతి ॥

అన్వయక్రమము :– తతః అస్త్రవిదాం వరః సుమహాతేజాః సః వీరః తం హరిప్రవరం ప్రతి పైతామహమ్ అస్త్రం సందధే.

ప్రతిపదార్థము :– తతః = అటుపిమ్మట, అస్త్రవిదాం = అస్త్రవేత్తలలో, వరః = శ్రేష్ఠుడును, సుమహాతేజాః = మహాతేజస్సంపన్నుడును అగు, సః వీరః = ఆ వీరుడైన ఇంద్రజిత్తు, తం హరిప్రవరం ప్రతి = ఆ వానరశ్రేష్ఠునిగూర్చి, పైతామహమ్ = బ్రహ్మదేవునికి సంబంధించిన, అస్త్రం = అస్త్రమును, సందధే = సంధించెను.

తాత్పర్యము :– అస్త్రవిద్యాప్రవీణుడైన తేజశ్శాలియగు ఆ ఇంద్రజిత్తు తన ఎదుట నున్న ఆ వానరశ్రేష్ఠుని గూర్చి వెంటనే బ్రహ్మాస్త్రమును సంధించెను.

శ్లో॥ అవధ్యో ౽య మితి జ్ఞాత్వా త మస్త్రేణాస్త్రతత్త్వవిత్ ।
నిజగ్రాహ మహాబాహు ర్మారుతాత్మజ మింద్రజిత్ ॥ 37

పదచ్ఛేదము :– అవధ్యః – అయం – ఇతి – జ్ఞాత్వా – తం – అస్త్రేణ – అస్త్రతత్త్వవిత్, నిజగ్రాహ – మహాబాహుః – మారుతాత్మజమ్ – ఇంద్రజిత్ ॥

అన్వయక్రమము :– అస్త్రతత్త్వవిత్ మహాబాహుః ఇంద్రజిత్, అయం అవధ్యః ఇతి జ్ఞాత్వా తం మారుతాత్మజం తేన అస్త్రేణ నిజగ్రాహ.

ప్రతిపదార్థము :– అస్త్రతత్త్వవిత్ = అస్త్రరహస్యముల నెఱిగిన, మహాబాహుః = బలశాలియైన, ఇంద్రజిత్ = ఇంద్రజిత్తు, అయమ్ = ఈ హనుమ, అవధ్యః = చంపుటకు సాధ్యుడుగాడు, ఇతి = అని, జ్ఞాత్వా = తెలిసికొని, తం మారుతాత్మజం = ఆ వాయుసూనుని, తేన అస్త్రేణ = ఆ బ్రహ్మాస్త్రముతో, నిజగ్రాహ = బంధించెను.

విశేషార్థములు, వ్యాఖ్యాతల అభిప్రాయములు

తిలకము :– 'అవధ్యః అయం ఇతి జ్ఞాత్వా' – ఈ వానరవీరుడు బ్రహ్మాస్త్రముచేత గూడ వధించుటకు సాధ్యమైనవాడు గాడని తెలిసికొని.

తాత్పర్యము :– మహావీరుడైన ఇంద్రజిత్తు ఈ వానరశ్రేష్ఠుడు నాకు వధింప శక్యుడు గాడని గ్రహించి వివిధాస్త్రముల రహస్యములను ఎఱిగినవాడగుటచే ఆ

వాయునందనుని మహాశక్తిగల బ్రహ్మాస్త్రముతో బంధించెను.

శ్లో॥ తేన బద్ధ స్తతో ఽస్త్రేణ రాక్షసేన స వానరః ।
అభవ న్నిర్విచేష్టశ్చ పపాత చ మహీతలే ॥ 38

పదచ్ఛేదము :– తేన – బద్ధః – తతః – అస్త్రేణ – రాక్షసేన – సః – వానరః – అభవత్ – నిర్విచేష్టః – చ – పపాత – చ – మహీతలే ॥

అన్వయక్రమము :– తతః రాక్షసేన తేన అస్త్రేణ బద్ధః సః వానరః నిర్విచేష్టః అభవత్ చ; మహీతలే పపాత చ.

ప్రతిపదార్థము :– తతః = పిమ్మట, రాక్షసేన = ఇంద్రజిత్తుచేత, తేన అస్త్రేణ = ఆ బ్రహ్మాస్త్రముచే, బద్ధః = బంధింపబడినవాడై, సః వానరః = ఆ హనుమ, నిర్విచేష్టః = చేష్టారహితుడు, అభవత్ చ = ఆయెను, మహీతలే = భూతలమున, పపాత చ = పడిపోయెను కూడను.

తాత్పర్యము :– ఇంద్రజిత్తు అట్లు బ్రహ్మాస్త్రముచే హనుమను బంధింపగా ఆతడు చేష్టారహితుడై నేలపై బడిపోయెను.

శ్లో॥ తతో ఽథ బుద్ధ్వా స త దస్త్రబంధం
ప్రభోః ప్రభావా ద్విగతాత్మవేగః ।
పితామహానుగ్రహ మాత్మనశ్చ
విచింతయామాస హరిప్రవీరః ॥ 39

పదచ్ఛేదము :– తతః – అథ – బుద్ధ్వా – సః – తత్ – అస్త్రబంధం – ప్రభోః – ప్రభావాత్ – విగతాత్మవేగః, పితామహానుగ్రహమ్ – ఆత్మనః – చ, విచింతయామాస – హరిప్రవీరః ॥

అన్వయక్రమము :– తతః హరిప్రవీరః సః తదస్త్రబంధం బుద్ధ్వా ప్రభోః ప్రభావాత్ విగతాత్మవేగః, అథ ఆత్మనః పితామహానుగ్రహం చ విచింతయామాస.

ప్రతిపదార్థము :– తతః = అటుపిమ్మట, హరిప్రవీరః = వానరశ్రేష్ఠుడైనట్టి, సః = ఆ హనుమ, తదస్త్రబంధం = బ్రహ్మదేవుని అస్త్రముయొక్క బంధనమును గూర్చి, బుద్ధ్వా = తెలిసికొని, ప్రభోః = ప్రభువుయొక్క, ప్రభావాత్ = మహిమవలన, విగతాత్మవేగః = తొలగిన నిజప్రతాపము గలవాడై, అథ = పిమ్మట, ఆత్మనః = తనకు, పితామహానుగ్రహం చ = బ్రహ్మదేవుని అనుగ్రహమును గూర్చి కూడ, విచింతయామాస = ఆలోచించెను.

విశేషార్థములు, వ్యాఖ్యాతల అభిప్రాయములు

రా.శిరోమణి :– 'విగతాత్మవేగః' అనుటకు బదులుగా 'విగతాల్పవేగః' అని పాఠాంతరము గలదు.

'ప్రభోః ప్రభావాత్' అనగా ప్రభువైన శ్రీరామునియొక్క ప్రభావమువలన విగతాల్పవేగుడయ్యెను అనగా అతనిలోని అల్పప్రతాపము తొలగి బ్రహ్మాస్త్రమును భరించుటకు తగిన రీతిగా మహాప్రతాపశాలియయ్యెనని భావము.

'ఆత్మనః పితామహానుగ్రహమ్' – ముహూర్త మాత్రముననే నా అస్త్రబంధము నుండి నీకు విమోక్షణము లభింపగలదని పూర్వము బ్రహ్మ తనపై చూపిన అనుగ్రహమని భావము.

తాత్పర్యము :– వెంటనే హనుమ తాను బ్రహ్మాస్త్రముచేత బంధితుడనైతినని గుర్తుంచుకొని ఆతని ప్రభావముచేతనే తాను శక్తిహీనుడైన విషయమును, మఱియు బ్రహ్మదేవుని అనుగ్రహముచేత తనకు కొలది గడియలలో బంధవిముక్తి గలుగుననియు తెలిసికొనెను.

శ్లో॥ తతస్స్వాయంభువైర్మంత్రై ర్బ్రహ్మాస్త్రమభిమంత్రితమ్ ।
హనుమాం శ్చింతయామాస వరదానం పితామహాత్ ॥ 40

పదచ్ఛేదము :– తతః – స్వాయంభువైః – మంత్రైః – బ్రహ్మాస్త్రమ్ – అభిమంత్రితం – హనుమాన్ – చింతయామాస – వరదానం – పితామహాత్ ॥

అన్వయక్రమము :– తతః స్వాయంభువైః మంత్రైః అభిమంత్రితం బ్రహ్మాస్త్రం, పితామహాత్ వరదానం హనుమాన్ చింతయామాస.

ప్రతిపదార్థము :– తతః = పిమ్మట, స్వాయంభువైః = బ్రహ్మ దేవతగా గల్గినట్టి, మంత్రైః = మంత్రములచే, అభిమంత్రితం = అభిమంత్రింపబడినట్టి, బ్రహ్మాస్త్రం = బ్రహ్మాస్త్రమును గూర్చియు, పితామహాత్ = బ్రహ్మదేవునినుండి, వరదానం = వరదానమును గూర్చియు, హనుమాన్ = హనుమ, చింతయామాస = ఆలోచించెను.

తాత్పర్యము :– అటుపిమ్మట హనుమ బ్రహ్మదేవతాకములైన మహామంత్రములచే అభిమంత్రింపబడిన ఆ బ్రహ్మాస్త్రముయొక్క ప్రభావమును గూర్చియు, తనకు బ్రహ్మదేవుడనుగ్రహించిన వరదానమును గూర్చియు ఆలోచింపసాగెను.

శ్లో॥ న మే ఽస్య బంధస్య చ శక్తి రస్తి
విమోక్షణే లోకగురోః ప్రభావాత్ ।
ఇత్యేవ మత్వా విహితో ఽస్త్రబంధః
మ యాత్మయోనే రనువర్తితవ్యః ॥ 41

పదచ్ఛేదము :- న - మే - అస్య - బంధస్య - చ - శక్తిః - అస్తిః - విమోక్షణే - లోకగురోః - ప్రభావాత్, ఇతి - ఏవ - మత్వా - విహితః - అస్త్రబంధః - మయా - ఆత్మయోనేః - అనువర్తితవ్యః ॥

అన్వయక్రమము :- లోకగురోః ప్రభావాత్ అస్య బంధస్య విమోక్షణే మే శక్తిః న చ అస్తి ఇతి ఏవ మత్వా, విహితః అత్మయోనేః అస్త్రబంధః మయా అనువర్తితవ్యః.

ప్రతిపదార్థము :- లోకగురోః = బ్రహ్మదేవునియొక్క, ప్రభావాత్ = మహిమవలన, అస్య బంధస్య = ఈ యస్త్రబంధముయొక్క, విమోక్షణే = విడిపించుకొనుటయందు, మే = నాకు, శక్తిః = సామర్థ్యము, న చ అస్తి = ఏమియు లేదు, ఇతి = అని, మత్వా ఏవ = తలచియే, విహితః = ప్రయోగింపబడినట్టి, అత్మయోనేః = బ్రహ్మయొక్క, అస్త్రబంధః = అస్త్రబంధము, మయా = నాచే, అనువర్తితవ్యః = అనుసరింప బడవలసినది.

విశేషార్థములు, వ్యాఖ్యాతల అభిప్రాయములు

తిలకము :- 'విమోక్షణే శక్తిః నాస్తి' - బ్రహ్మాస్త్రమునుండి విడిపించుకొనుటకు శక్తి లేదని హనుమ గ్రహించుకొనెను.

గోవిందరాజీయము :- బ్రహ్మాస్త్రము నుండి విడిపించుకొనుటకు హనుమకు శక్తి లేదని ఇంద్రజిత్తు తలచెను. మహేశ్వరతీర్థుల భావము గూడ నిదియే.

తాత్పర్యము :- పరమేష్ఠి యొక్క ప్రభావము వలన ఈ యస్త్రబంధమునకు వశము గాకుండ తప్పించుకొనుటకు నాకెంతమాత్రము శక్తిలేదని గ్రహించి హనుమ, ఇంద్రజిత్తు ప్రయోగించిన బ్రహ్మాస్త్రబంధనమునకు కట్టుబడి యుండవలెననియే తలచుకొనెను.

శ్లో॥ స వీర్య మస్త్రస్య కపి ర్విచార్య
పితామహానుగ్రహ మాత్మనశ్చ ।
విమోక్షశక్తిం పరిచింతయిత్వా
పితామహాజ్ఞా మనువర్తతే స్మ ॥ 42

పదచ్ఛేదము :– సః – వీర్యమ్ – అస్త్రస్య – కపిః – విచార్య – పితామహానుగ్రహమ్ – ఆత్మనః – చ – విమోక్షశక్తిం – పరిచింతయిత్వా, పితామహాజ్ఞామ్ – అనువర్తతే – స్మ ॥

అన్వయక్రమము :– సః కపిః అస్త్రస్య వీర్యం విచార్య, ఆత్మనః పితామహానుగ్రహం, విమోక్షశక్తిం చ పరిచింతయిత్వా పితామహాజ్ఞామ్ అనువర్తతే స్మ.

ప్రతిపదార్థము :– సః కపిః = ఆ హనుమ, అస్త్రస్య = బ్రహ్మాస్త్రముయొక్క, వీర్యం = సామర్థ్యమును, విచార్య = ఆలోచించి, ఆత్మనః = తనకు, పితామహానుగ్రహం = బ్రహ్మదేవుని అనుగ్రహమును, విమోక్షశక్తిం = విడిపించుకొనుటయందు శక్తిని, పరిచింతయిత్వా = చక్కగా ఆలోచించి, పితామహాజ్ఞాం = బ్రహ్మదేవుని ఆదేశమును, అనువర్తతే స్మ = అనుసరించుచుండెను.

తాత్పర్యము :– అప్పుడా హనుమ బ్రహ్మాస్త్రమునకు గల మహామహిమను గుర్తించుచు తనపై బ్రహ్మదేవునికి గల అనుగ్రహమును గూర్చియు ఆయన అనుగ్రహముచే తనకు అల్పకాలములో గలుగు విమోక్షణమును గూర్చియు బాగుగా తెలిసికొని తత్కాలోచితముగా బ్రహ్మదేవుని ఆదేశము ననుసరించి ఆ యస్త్రబంధనమునకు కట్టుబడియుండెను.

శ్లో॥ అస్త్రేణాపి హి బద్ధస్య భయం మమ న జాయతే ।
పితామహమహేంద్రాభ్యాం రక్షిత స్యానిలేన చ ॥ 43

పదచ్ఛేదము :– అస్త్రేణ – అపి – హి – బద్ధస్య – భయం – మమ – న – జాయతే – పితామహమహేంద్రాభ్యాం – రక్షితస్య – అనిలేన – చ ॥

అన్వయక్రమము :– పితామహమహేంద్రాభ్యాం అనిలేన చ రక్షితస్య మమ, అస్త్రేణ బద్ధస్య (సతః) అపి భయం న జాయతే హి.

ప్రతిపదార్థము :– పితామహమహేంద్రాభ్యాం = బ్రహ్మచేతను, దేవేంద్రునిచేతను, అనిలేన చ = వాయువుచేతను, రక్షితస్య = రక్షింపబడినట్టి, మమ = నాకు, అస్త్రేణ = బ్రహ్మాస్త్రముచే, బద్ధస్య సతః అపి = బంధింపబడినవాడ నైనప్పటికిని, భయం = భీతి, న జాయతే హి = కలుగుటలేదుగదా!

తాత్పర్యము :– బ్రహ్మదేవుడును, దేవేంద్రుడును, నా తండ్రి వాయుదేవుడును నన్ను కాపాడుచుండుటచే బ్రహ్మాస్త్రము నన్ను బంధించినను నా మనస్సున ఏమియు భయము జనించుట లేదు.

శ్లో॥ గ్రహణే చాపి రక్షోభి ర్మహాన్మే గుణదర్శనః ।
రాక్షసేంద్రేణ సంవాద స్తస్మాద్గృహ్ణంతు మాం పరే ॥ 44

పదచ్ఛేదము :– గ్రహణే – చ – అపి – రక్షోభిః – మహాన్ – మే – గుణదర్శనః – రాక్షసేంద్రేణ – సంవాదః – తస్మాత్ – గృహ్ణంతు – మాం – పరే ॥

అన్వయక్రమము :– రక్షోభిః గ్రహణే అపి మే మహాన్ గుణదర్శనః రాక్షసేంద్రేణ సంవాదః (సిధ్యతి) తస్మాత్ మాం పరే గృహ్ణంతు.

ప్రతిపదార్థము :– రక్షోభిః = రాక్షసులచే, గ్రహణే అపి = పట్టుకొని పోబడుటయందు గూడ, మే = నాకు, మహాన్ = గొప్పదైన, గుణదర్శనః = గుణము జూపునట్టి, రాక్షసేంద్రేణ = రాక్షసాధిపతియైన రావణునితో, సంవాదః = సంభాషణము, సిధ్యతి = కలుగును, తస్మాత్ = అందువలన, మాం = నన్ను, పరే = శత్రువులు, గృహ్ణంతు = పట్టుకొందురుగాక.

తాత్పర్యము :– నన్ను రాక్షసులు పట్టుకొని తీసికొని పోయినప్పటికినికూడ గొప్ప ఉపయోగమే గానవచ్చుచున్నది. ఈ విధముగా నాకు రాక్షసరాజుతో సంభాషించు అవకాశము కల్గును. కావున అదియు నొక మేలే. అందుచే నన్నీ శత్రుభటులు బంధించి స్వేచ్ఛగా గొనిపోవుదురుగాక.

శ్లో॥ స నిశ్చితార్థః పరవీరహంతా
సమీక్ష్యకారీ వినివృత్తచేష్టః ।
పరైః ప్రసహ్యాభిగతై ర్నిగృహ్య
ననాద తైస్తైః పరిభర్త్స్యమానః ॥ 45

పదచ్ఛేదము :– సః – నిశ్చితార్థః – పరవీరహంతా – సమీక్ష్యకారీ – వినివృత్తచేష్టః – పరైః – ప్రసహ్య – అభిగతైః – నిగృహ్య – ననాద – తైః – తైః – పరిభర్త్స్యమానః ॥

అన్వయక్రమము :– పరవీరహంతా, సమీక్ష్యకారీ సః నిశ్చితార్థః, వినివృత్తచేష్టః, అభిగతైః పరైః ప్రసహ్య నిగృహ్య తైః తైః పరిభర్త్స్యమానః ననాద.

ప్రతిపదార్థము :– పరవీరహంతా = శత్రువీరులను పరిమార్చువాడును, సమీక్ష్యకారీ = చక్కగా ఆలోచించి పనిచేయువాడునగు, సః = ఆ హనుమ, నిశ్చితార్థః = నిశ్చయించుకొన్న కృత్యముగలవాడై, వినివృత్తచేష్టః = తొలగిన చేష్టలుగలవాడై, అభిగతైః = చుట్టునుచేరినట్టి, పరైః = శత్రువులైనట్టి, తైః తైః = ఆయా రక్కసులచే, ప్రసహ్య = బలవంతముగా, నిగృహ్య = పట్టుకొని, పరిభర్త్స్యమానః = మిక్కిలిగ పీడింప

బడుచున్నవాడై, ననాద = అఱచెను.

తాత్పర్యము :- కోరినచో శత్రువీరులను క్షణములో తుదముట్టింప గలవాడును, చక్కగా ఆలోచించి పనిచేయగలవాడునగు ఆ హనుమ తన కర్తవ్యమునుగూర్చి చక్కగా నిశ్చయించుకొని ఆ సమయమునందు అన్ని చేష్టలను ఉడిగి శత్రుభటులు తనను బలవంతముగా కట్టివేసి హింసించుచుండగా భయముచేవలెనే పెద్దగా ఆక్రోశించు చుండెను.

శ్లో॥ తత స్తం రాక్షసా దృష్ట్వా నిర్విచేష్ట మరిందమమ్ ।
బబంధు శ్శణవల్కైశ్చ ద్రుమచీరైశ్చ సంహతైః ॥ 46

పదచ్ఛేదము :- తతః - తం - రాక్షసాః - దృష్ట్వా - నిర్విచేష్టమ్ - అరిందమమ్, బబంధుః - శణవల్కైః - చ - ద్రుమచీరైః - చ - సంహతైః ॥

అన్వయక్రమము :- తతః రాక్షసాః అరిందమం తం నిర్విచేష్టం దృష్ట్వా సంహతైః శణవల్కైః చ ద్రుమచీరైః చ బబంధుః.

ప్రతిపదార్థము :- తతః = అటుపిమ్మట, రాక్షసాః = రక్కసులు, అరిందమం = శత్రుమర్దనుడైన, తం = ఆ హనుమను, నిర్విచేష్టం = కదలికలేనివానినిగా, దృష్ట్వా = చూచి, (సంహతైః = పేనినట్టి) శణవల్కైః చ = జనపనారలతోడను, ద్రుమచీరైః చ = వల్కలములతోడను, బబంధుః = బంధించిరి.

తాత్పర్యము :- అప్పుడంతవఱకును శత్రుభయంకరుడుగా నుండిన హనుమ ఎట్టి చేష్టలును లేక తమకు లొంగి యుండుటను జూచి ఆ రక్కసులు వెనువెంటనే చక్కగా పేనినట్టి జనపనారత్రాళ్ళతోడను వల్కములతోడను బంధింపసాగిరి.

శ్లో॥ స రోచయామాన పరైశ్చ బంధనం
ప్రసహ్య వీరై రభిగర్హణం చ ।
కౌతూహలాన్మాం యది రాక్షసేంద్రో
ద్రష్టుం వ్యవస్యేదితి నిశ్చితార్థః ॥ 47

పదచ్ఛేదము :- సః - రోచయామాస - పరైః - చ - బంధనం - ప్రసహ్య - వీరైః - అభిగర్హణం - చ, కౌతూహలాత్ - మాం - యది - రాక్షసేంద్రః - ద్రష్టుం - వ్యవస్యేత్ - ఇతి - నిశ్చితార్థః ॥

అన్వయక్రమము :- రాక్షసేంద్రః కౌతూహలాత్ యది మాం ద్రష్టుం వ్యవసేత్ ఇతి నిశ్చితార్థః (సన్) సః పరైః ప్రసహ్య బంధనం చ వీరైః అభిగర్హణం చ రోచయామాస.

ప్రతిపదార్థము :– రాక్షసేంద్రః = రాక్షసరాజైన రావణుడు, కౌతూహలాత్ = కుతూహలమువలన, మాం = నన్ను, ద్రష్టుం = చూచుటకు, వ్యవస్యేత్ యది = యత్నించునేమో, ఇతి = అని, నిశ్చితార్థః = నిశ్చయించబడిన ప్రయోజనముగలవాడై, పరైః = శత్రువులచే, ప్రసహ్య = బలవంతముగ, బంధనం = బంధింపబడుటను, వీరైః = రాక్షసవీరులచే, అభిగర్హణం చ = దూషణమును, రోచయామాస = ఇష్టపడు చుండెను.

తాత్పర్యము :– రాక్షసరాజైన రావణుడు కుతూహలముగలవాడై ఒకవేళ తనను చూడవలెనని నిశ్చయించుకొనవచ్చును గదా యను దృఢమైన అభిప్రాయముతో హనుమ శత్రువీరులును భటులును తనను బంధించుచున్నను దూషించుచున్నను గూడ ఇష్టపడి ఊరకుండెను.

శ్లో॥ స బద్ధ స్తేన వల్కేన విముక్తో ఽస్త్రేణ వీర్యవాన్ ।
అస్త్రబంధ స్స చాన్యం హి న బంధ మనువర్తతే ॥ 48

పదచ్ఛేదము :– సః – బద్ధః – తేన – వల్కేన – విముక్తః – అస్త్రేణ – వీర్యవాన్ అస్త్రబంధః – సః – చ – అన్యం – హి – న – బంధమ్ – అనువర్తతే ॥

అన్వయక్రమము :– తేన వల్కేన బద్ధః వీర్యవాన్ సః తేన అస్త్రేణ విముక్తః (అభవత్) సః అస్త్రబంధః అన్యం బంధం న అనువర్తతే హి.

ప్రతిపదార్థము :– తేన వల్కేన = ఆ వల్కలముతో, బద్ధః = కట్టబడినట్టి, వీర్యవాన్ = ఆ పరాక్రమశాలి, అస్త్రేణ = బ్రహ్మాస్త్రముచే, విముక్తః = విడువబడినవాడు, (అభవత్ = అయెను) సః అస్త్రబంధః = ఆ బ్రహ్మాస్త్రబంధనము, అన్యం బంధం = వేఱు బంధనమును, న అనువర్తతే హి = అనుసరించదు గదా!

విశేషార్థములు, వ్యాఖ్యాతల అభిప్రాయములు

తిలకము :– అస్త్రబంధ మనగా మంత్రముచే బంధనము. మంత్రముచే బద్ధమైనది ఇతర బంధనములను వేనిని సహించదు. అప్పుడు ఆ మంత్రబంధనము తనయొక్క పట్టును విడుచునని భావము.

వాసుదాసస్వామి :– రాక్షసులు బ్రహ్మాస్త్రబంధనబలమునందు విశ్వాసములేనివారై జనపనారత్రాళ్ళతో హనుమను కట్టగనే యా అవమానము సహింపలేక అస్త్రబంధము ఊడిపోయెను. అట్లే ప్రపత్తి చేసినవాడు దానియందు విశ్వాసములేక దానికి సహాయమని వేఱొక సాధనమును గ్రహించెనేని ప్రపత్తి చెడును. ప్రపత్తియందుండు అపాయమిదియే! ఉత్తములు నీచసహవాసమును సహింపలేరుగదా!

తాత్పర్యము :– పరాక్రమశాలియైన హనుమ జనపనార త్రాళ్లచే అట్లు బంధింప బడినంతనే బ్రహ్మాస్త్రబంధనము నుండి విముక్తుడై పోయెను. మంత్రపూరితమైనట్టి దివ్యాస్త్రబంధనము వేఱు లౌకికబంధనమును సహింపక తాను స్వయముగనే తన పట్టును వదలివేయునుగదా!

శ్లో॥ అ థేంద్రజిత్తు ద్రుమచీరబద్ధం
విచార్య వీరః కపిసత్తమం తమ్ ।
విముక్త మస్త్రేణ జగామ చింతాం
నాన్యేన బద్ధో హ్యనువర్తతేఽస్త్రమ్ ॥ 49

పదచ్ఛేదము :– అథ – ఇంద్రజిత్ – తు – ద్రుమచీరబద్ధం, విచార్య – వీరః – కపిసత్తమం – తమ్, విముక్తమ్ – అస్త్రేణ – జగామ – చింతాం, న – అన్యేన – బద్ధః – అనువర్తతే – అస్త్రమ్ ॥

అన్వయక్రమము :– అథ వీరః ఇంద్రజిత్ ద్రుమచీరబద్ధం తం కపిసత్తమమ్ అస్త్రేణ విముక్తం విచార్య, అన్యేన బద్ధః (అయం) అస్త్రం న అనువర్తతే హి (ఇతి) చింతాం జగామ.

ప్రతిపదార్థము :– అథ = పిమ్మట, వీరః = వీరుడైన, ఇంద్రజిత్ = ఇంద్రజిత్తు, ద్రుమచీరబద్ధం = వృక్షచర్మముచే కట్టబడిన, తం కపిసత్తమం = వానరశ్రేష్ఠుని, అస్త్రేణ = బ్రహ్మాస్త్రముచే, విముక్తం = విడువబడినవానినిగా, విచార్య = గ్రహించి, అన్యేన = ఇతరమైనదానిచే, బద్ధః = బంధింపబడిన, (అయం = ఈతడు) అస్త్రం = బ్రహ్మాస్త్రమును, న అనువర్తతే = అనుసరింపడు, (ఇతి = అని) చింతాం = విచారమును, జగామ = పొందెను.

తాత్పర్యము :– అప్పుడు వీరుడైన ఇంద్రజిత్తు వల్కలములచే బంధింపబడిన హనుమను జూచి ఈతడు బ్రహ్మాస్త్రము నుండి విముక్తుడై పోయెనని గ్రహించి వేఱుబంధనములచే కట్టుబడిన బ్రహ్మాస్త్రమునకు కట్టుబడియుండవలసిన పనిలేదు గదా యని చింతా నిమగ్నుడయ్యెను.

శ్లో॥ అహో! మహ త్కర్మ కృతం నిరర్థకం
న రాక్షసై ర్మంత్రగతి ర్విమృష్టా ।
పునశ్చ నాస్త్రే విహతే ఽస్త్ర మన్య
త్ప్రవర్తతే సంశయితా స్స్మ సర్వే ॥ 50

పదచ్ఛేదము :– అహో – మహత్ – కర్మ – కృతం – నిరర్థకం – న – రాక్షసైః – మంత్రగతిః – విమృష్టా, పునః – చ – న – అస్త్రే – విహతే – అస్త్రమ్ – అన్యత్ – ప్రవర్తతే – సంశయితాః – స్మ – సర్వే ॥

అన్వయక్రమము :– అహో! మహత్ కర్మ నిరర్థకం కృతం, రాక్షసైః మంత్రగతిః న విమృష్టా, అస్త్రే విహతే పునః చ అన్యత్ అస్త్రం న ప్రవర్తతే; సర్వే సంశయితాః స్మ (ఇతి చింతాం జగామ).

ప్రతిపదార్థము :– అహో = ఆహా; మహత్ = గొప్పదైనట్టి, కర్మ = కార్యము, నిరర్థకం = నిష్ఫలము, కృతం = చేయబడినది, రాక్షసైః = రాక్షసులచే, మంత్రగతిః = మంత్రముల విధానము, న విమృష్టా = విమర్శింపబడలేదు, అస్త్రే = బ్రహ్మాస్త్రము, విహతే = చెడగొట్టబడగా, అన్యత్ అస్త్రం = వేఱొక అస్త్రము, న ప్రవర్తతే = పనిచేయదు, సర్వే = అందరమును, నంశయితాః = సందిగ్ధస్థితి నొందినవారము, స్మ = అయితిమి, (ఇతి = అని, చింతాం = విచారమును, జగామ = పొందెను).

తాత్పర్యము :– ఆహా! మహాప్రభావముగల నా బ్రహ్మాస్త్రప్రయోగము నిష్ఫలము చేయబడినదిగదా! ఈ రాక్షసులు మంత్రప్రభావమును గూర్చి సరిగా ఆలోచింపలేక పోయిరి. ప్రయోగించిన బ్రహ్మాస్త్రము కారణాంతరములచే విఫలమైనప్పుడు ఇంకొక మా రా బ్రహ్మాస్త్రమును ప్రయోగించుటకు వీలులేదు. అందుచే గొప్ప జయమును సాధించినప్పటికిని మేము తిరిగి సందిగ్ధస్థితిలో పడిపోయితిమిగదా!

శ్లో॥ అస్త్రేణ హనుమా న్ముక్తో నాత్మాన మవబుధ్యత ।
కృష్యమాణ స్తు రక్షోభి స్తైశ్చ బంధై ర్నిపీడితః ॥ 51

పదచ్ఛేదము :– అస్త్రేణ – హనుమాన్ – ముక్తః – న – ఆత్మానమ్ – అవబుధ్యత – కృష్యమాణః – తు – రక్షోభిః – తైః – చ – బంధైః – నిపీడితః ॥

అన్వయక్రమము :– అస్త్రేణ ముక్తః హనుమాన్ ఆత్మానం న అవబుధ్యత; రక్షోభిః కృష్యమాణః (సన్) తైః బంధైః చ నిపీడితః (అభవత్).

ప్రతిపదార్థము :– అస్త్రేణ = బ్రహ్మాస్త్రముచే, ముక్తః = విడువబడిన, హనుమాన్ = హనుమ, ఆత్మానం = తనను, న అవబుధ్యత = వెల్లడికానీయలేదు, రక్షోభిః = రాక్షసులచే, కృష్యమాణః (సన్) = లాగబడుచున్నవాడై, తైః బంధైః చ = ఆ బంధనములచే కూడ, నిపీడితః = హింసింపబడినవాడు, అభవత్ = ఆయెను.

సూచన :– 'హనుమాన్ముక్తో నాత్మానమవబుధ్యతే' అను తన పాఠముతో తిలక వ్యాఖ్యాత 'అవబుధ్యతే' అని క్రియాపదమునకు 'న అవబోధయతి, న ప్రకాశయతి' అని యర్థము

చెప్పవలెను. అని సమర్థించియున్నాడు. కొందఱు వ్యాఖ్యానకారులు మాత్రము తనకు ఆ ఎఱుక లేకుండగనే హనుమ రాక్షసులచే పీడింపబడెనని యథాతథముగా అర్థము చెప్పిరి.

తాత్పర్యము :– బ్రహ్మాస్త్రముచే విడువబడిన హనుమ ఆ విషయము పరులకు తెలియనీయక దానిచే బద్ధుడైయున్నట్లే వారికి గాన్పించుచుండెను. అందుచే ఆ యా బంధములతో వారాతనిని హింసించుచు ఈడ్చుకొని పోవుచుండినను హనుమ ఆ పీడను సహించుచు యుండెను.

శ్లో॥ హన్యమాన స్తతః క్రూరై రాక్షసైః కాష్ఠముష్టిభిః ।
సమీపం రాక్షసేంద్రస్య ప్రాకృష్యత స వానరః ॥ 52

పదచ్ఛేదము :– హన్యమానః – తతః – క్రూరైః – రాక్షసైః – కాష్ఠముష్టిభిః – సమీపం – రాక్షసేంద్రస్య – ప్రాకృష్యత – సః – వానరః ॥

అన్వయక్రమము :– తతః క్రూరైః రాక్షసైః కాష్ఠముష్టిభిః హన్యమానః సః వానరః రాక్షసేంద్రస్య సమీపం ప్రాకృష్యత.

ప్రతిపదార్థము :– తతః = అటుపిమ్మట, సః వానరః = ఆ హనుమ, క్రూరైః = క్రూరులైన, రాక్షసైః = రాక్షసులచే, కాష్ఠముష్టిభిః = కఱ్ఱలతోడను పిడికిళ్ళతోడను, హన్యమానః = కొట్టబడుచున్నవాడై, రాక్షసేంద్రస్య = రాక్షసరాజైన రావణునియొక్క, సమీపం = సన్నిధిని గూర్చి, ప్రాకృష్యత = ఈడ్వబడెను.

తాత్పర్యము :– దుర్మార్గులైన ఆ రాక్షసులు హనుమను కఱ్ఱలతో కొట్టుచు పిడికిళ్ళతో పొడుచుచు రావణుని సమీపమునకు లాగుకొని పోయిరి.

శ్లో॥ అ థేంద్రజిత్తం ప్రసమీక్ష్య ముక్త
మస్త్రేణ బద్ధం ద్రుమచీరసూత్రైః ।
వ్యదర్శయ త్తత్ర మహాబలం తం
హరిప్రవీరం సగణాయ రాజ్ఞే ॥ 53

పదచ్ఛేదము :– అథ – ఇంద్రజిత్ – తం – ప్రసమీక్ష్య – ముక్తమ్ – అస్త్రేణ – బద్ధం – ద్రుమచీరసూత్రైః – వ్యదర్శయత్ – తత్ర – మహాబలం – తం – హరిప్రవీరం – సగణాయ – రాజ్ఞే ॥

అన్వయక్రమము :– అథ ఇంద్రజిత్ తమ్ అస్త్రేణ ముక్తం ప్రసమీక్ష్య ద్రుమచీర సూత్రైః బద్ధం తం మహాబలం హరిప్రవీరం తత్ర సగణాయ రాజ్ఞే వ్యదర్శయత్.

ప్రతిపదార్థము :– అథ = పిమ్మట, ఇంద్రజిత్ = ఇంద్రజిత్తు, తం = ఆ హనుమను, అస్త్రేణ = బ్రహ్మాస్త్రముచే, ముక్తం = విడువబడినవానినిగా, ప్రసమీక్ష్య = గ్రహించి, ద్రుమచీరసూత్రైః = వృక్షవల్కలముల త్రాళ్ళతో, బద్ధం తం = బంధింపబడియున్న, మహాబలం = మహాబలశాలియైన, తం హరిప్రవీరం = ఆ వానరవీరాగ్రేసరుని, తత్ర = ఆ కొలువునందు, సగణాయ = పరివారముతో గూడినట్టి, రాజ్ఞే = రాజయిన రావణునకు, వ్యదర్శయత్ = చూపించెను.

తాత్పర్యము :– అప్పుడు ఇంద్రజిత్తు హనుమను బ్రహ్మాస్త్రము విడిచియుండెనని గ్రహించియే నారతాళ్ళచే కట్టబడియున్న ఆ మహాబలాఢ్యుడైన వానరవీరుని తన పరివారముతో కొలువుదీరియున్న రావణునకు చూపించెను.

శ్లో॥ తం మత్తమివ మాతంగం బద్ధం కపివరోత్తమమ్ ।
రాక్షసా రాక్షసేంద్రాయ రావణాయ న్యవేదయన్ ॥ 54

పదచ్ఛేదము :– తం – మత్తమ్ – ఇవ – మాతంగం – బద్ధం – కపివరోత్తమం – రాక్షసాః – రాక్షసేంద్రాయ – రావణాయ – న్యవేదయన్ ॥

అన్వయక్రమము :– రాక్షసాః బద్ధం మత్తం మాతంగమ్ ఇవ (స్థితం) తం కపివరోత్తమం రాక్షసేంద్రాయ రావణాయ న్యవేదయన్.

ప్రతిపదార్థము :– రాక్షసాః = రాక్షసులు, బద్ధం = బంధింపబడియున్న, మత్తం = మదించిన, మాతంగం = ఏనుగువలె, (స్థితం = ఉన్నట్టి) తం కపివరోత్తమం = ఆ వానరోత్తముని, రాక్షసేంద్రాయ = రాక్షసరాజైన, రావణాయ = రావణునకు, న్యవేదయన్ = నివేదించిరి.

తాత్పర్యము :– అప్పుడు ఆ రాక్షసులు బంధించి తెచ్చిన మత్తగజమువలె నున్నట్టి ఆ వానరవీరుని రాక్షసరాజైన రావణునకు చూపిరి.

శ్లో॥ కోఽయం కస్య కుతో వాత్ర కిం కార్యం కో వ్యపాశ్రయః ।
ఇతి రాక్షసవీరాణాం తత్ర సంజజ్ఞిరే కథాః ॥ 55

పదచ్ఛేదము :– కః – అయం – కస్య – కుతః – వా – అత్ర – కిం – కార్యం – కః – వ్యపాశ్రయః – ఇతి – రాక్షసవీరాణాం – తత్ర – సంజజ్ఞిరే – కథాః ॥

అన్వయక్రమము :– అయం కః? కస్య వా (సుతః)? కుతః (ఆగతః) ? అత్ర కిం కార్యమ్? (అస్య) కః వ్యపాశ్రయః? ఇతి తత్ర రాక్షసవీరాణాం కథాః సంజజ్ఞిరే.

ప్రతిపదార్థము :– అయం = ఈతడు, కః = ఎవడు? కస్య వా = ఎవనియొక్క,

(సుతః = పుత్రుడు)? కుతః = ఎచ్చటినుండి, (ఆగతః = వచ్చినాడు) ? అత్ర = ఇచ్చట, కిం కార్యమ్ = ఏమిపని? (అస్య = వీనికి) కః = ఎవ్వడు, వ్యపాశ్రయః = ఆశ్రయము, ఇతి = అని, తత్ర = ఆ కొలువునందు, రాక్షసానాం = రాక్షసులలో, కథాః = ప్రసంగములు, సంజజ్ఞిరే = కలిగినవి.

తాత్పర్యము :– ఈత డెవ్వడు; ఎవ్వని పుత్రుడై యుండును? ఎచ్చటనుండి వచ్చినాడు? ఇచ్చట అతనికి గల పనియేమి? ఈత డెవ్వని ఆశ్రయమున నున్నట్టివాడు? అనుచు ఆ రావణుని కొలువునందు ఆ రాక్షసులు పరస్పరము ప్రశ్నించుకొనదొడగిరి.

శ్లో॥ హన్యతాం దహ్యతాం వాపి భక్ష్యతా మితి చాపరే ।
రాక్షసా స్తత్ర సంక్రుద్ధాః పరస్పర మ థాబ్రువన్ ॥ 56

పదచ్ఛేదము :– హన్యతాం – దహ్యతాం – వా – అపి – భక్ష్యతాం – ఇతి – చ – అపరే, రాక్షసాః – తత్ర – సంక్రుద్ధాః – పరస్పరమ్ – అథ – అబ్రువన్ ॥

అన్వయక్రమము :– అథ తత్ర రాక్షసాః సంక్రుద్ధాః (సంతః) (అయం) హన్యతాం, దహ్యతామితి, అపరే భక్ష్యతాం ఇతి చ పరస్పరం అబ్రువన్.

ప్రతిపదార్థము :– అథ = పిమ్మట, తత్ర = ఆ కొలువునందు, రాక్షసాః = రాక్షసులు, సంకృద్ధాః (సంతః) = మిక్కిలి క్రోధము నొందినవారై, అయం = ఈ వానరుడు, హన్యతాం = చంపబడుగాక! దహ్యతాం = కాల్చబడుగాక, ఇతి = అనియు, అపరే = మఱికొంత మంది, భక్ష్యతాం = భక్షింపబడుగాక! ఇతి చ = అనియును, పరస్పరమ్ = తమలో తాము, అబ్రువన్ = పలుకుచుండిరి.

తాత్పర్యము :– ఆ రావణుని కొలువునందు అప్పుడు క్రోధావిష్టులైన రాక్షసులు హనుమను జూచుచు ఈ వానరుని చంపివేయుడని కొందఱును, కాల్చివేయుడని కొందఱును, తినివేయుదమని మఱికొందఱును తమలో తాము అఱవసాగిరి.

శ్లో॥ అతీత్య మార్గం సహసా మహాత్మా
స తత్ర రక్షోధిపపాదమూలే ।
దదర్శ రాజ్ఞః పరిచారవృద్ధాన్
గృహం మహారత్నవిభూషితం చ ॥ 57

పదచ్ఛేదము :– అతీత్య – మార్గం – సహసా – మహాత్మా – సః – తత్ర – రక్షోధిప పాదమూలే, దదర్శ – రాజ్ఞః – పరిచారవృద్ధాన్, గృహం – మహారత్నవిభూషితం – చ ॥

అన్వయక్రమము :– మహాత్మా సః మార్గం సహసా అతీత్య తత్ర రక్షోధిపపాదమూలే పరిచారవృద్ధాన్, మహారత్నవిభూషితం రాజ్ఞః గృహం చ దదర్శ.

ప్రతిపదార్థము :– మహాత్మా = మహనీయుడైన, సః = ఆ హనుమ, సహసా = తొందరగా, మార్గం = బాటను, అతీత్య = కడచి, తత్ర = అచ్చట, రక్షోధిపపాదమూలే = రాక్షసరాజుయొక్క చరణసమీపమున, పరిచారవృద్ధాన్ = పరిచారకులైన వృద్ధులను, మహారత్నవిభూషితం = గొప్పవైన రత్నములతో అలంకరింపబడిన, రాజ్ఞః = రాజైన రావణునియొక్క, గృహం చ = గృహమునుగూడ, దదర్శ = చూచెను.

తాత్పర్యము :– మహాత్ముడైన హనుమంతుడప్పుడు త్వరలో మార్గము నతిక్రమించి రావణుని కొలువుచేరి అచ్చట అతని చరణసన్నిధిని పరిచర్యలు చేయుచున్న వృద్ధ రాక్షసులను, అనర్ఘరత్నకాంతులతో విరాజిల్లుచున్న ఆతని మందిరమును తిలకించెను.

శ్లో॥ స దదర్శ మహాతేజా రావణః కపిసత్తమమ్ ।
రక్షోభిర్వికృతాకారైః కృష్యమాణ మితస్తతః ॥ 58

పదచ్ఛేదము :– సః – దదర్శ – మహాతేజాః – రావణః – కపిసత్తమమ్ – రక్షోభిః – వికృతాకారైః – కృష్యమాణమ్ – ఇతః – తతః ॥

అన్వయక్రమము :– మహాతేజాః సః రావణః వికృతాకారైః రక్షోభిః ఇతః తతః కృష్యమాణం కపిసత్తమం దదర్శ.

ప్రతిపదార్థము :– మహాతేజాః = మహాతేజశ్శాలియగు, సః రావణః = ఆ రావణుడు, వికృతాకారైః = వికారములైన రూపములు గల్గినట్టి, రక్షోభిః = రక్కసులచే, ఇతః తతః = ఇటునటు, కృష్యమాణం = లాగబడుచున్న, కపిసత్తమం = వానరశ్రేష్ఠుని, దదర్శ = చూచెను.

తాత్పర్యము :– తేజశ్శాలియగు ఆ రావణుడు వికృతాకారులైన రక్కసులు ఇటునటు లాగుచుండగా తనవైపునకు వచ్చుచున్న ఆ వానరశ్రేష్ఠుని చూచెను.

శ్లో॥ రాక్షసాధిపతిం చాపి దదర్శ కపిసత్తమః ।
తేజోబలసమాయుక్తం తపంతమివ భాస్కరమ్ ॥ 59

పదచ్ఛేదము :– రాక్షసాధిపతిం – చ – అపి – దదర్శ – కపిసత్తమః – తేజోబల సమాయుక్తం – తపంతమ్ – ఇవ – భాస్కరమ్ ॥

అన్వయక్రమము :– కపిసత్తమః చ అపి తపంతం భాస్కరమ్ ఇవ (స్థితం) తేజోబల సమాయుక్తం రాక్షసాధిపతిం దదర్శ.

ప్రతిపదార్థము :- కపిసత్తమః చ అపి = వానరశ్రేష్ఠుడైన హనుమగూడ, తపంతం = జ్వలించుచున్న, భాస్కరమ్ ఇవ = సూర్యునివలె (స్థితం = ఉన్నట్టి), తేజోబలసమాయుక్తం = తేజస్సుతోడను బలముతోడను నిండియున్న, రాక్షసాధిపతిం = రాక్షసరాజైన రావణుని, దదర్శ = చూచెను.

తాత్పర్యము :- వానరోత్తముడైన హనుమయు తీక్ష్ణమైన కాంతులు వెడలగ్రక్కుచున్న సూర్యునివలె గొప్పతేజస్సుతోను, బలముతోను విరాజిల్లుచున్న రాక్షసచక్రవర్తి యగు రావణుని జూచెను.

శ్లో॥ స రోషసంవర్తితతామ్రదృష్టి
ర్దశానన స్తం కపి మన్వవేక్ష్య ।
అథోపవిష్టా న్కులశీలవృద్ధా
న్సమాదిశ త్తం ప్రతి మంత్రిముఖ్యాన్ ॥ 60

పదచ్ఛేదము :- సః - రోషసంవర్తితతామ్రదృష్టిః - దశాననః - తం - కపిమ్ - అన్వవేక్ష్య, అథ - ఉపవిష్టాన్ - కులశీలవృద్ధాన్ - సమాదిశత్ - తం - ప్రతి - మంత్రిముఖ్యాన్ ॥

అన్వయక్రమము :- అథ రోషసంవర్తితతామ్రదృష్టిః సః దశాననః తం కపిమ్ అన్వవేక్ష్య ఉపవిష్టాన్ కులశీలవృద్ధాన్ మంత్రిముఖ్యాన్ తం ప్రతి (జ్ఞాతుం) సమాదిశత్.

ప్రతిపదార్థము :- అథ = పిమ్మట, రోషసంవర్తితతామ్రదృష్టిః = క్రోధముచే త్రిప్పబడుచున్న ఎఱ్ఱనైన చూపులు గలవాడు అగు, సః దశాననః = ఆ దశముఖుడు, తం కపిం = ఆ వానరుని, అన్వవేక్ష్య = చూచి, ఉపవిష్టాన్ = కూర్చునియున్న, కులశీలవృద్ధాన్ = కులముచేతను శీలముచేతను పెద్దలైయున్నట్టి, మంత్రిముఖ్యాన్ = ముఖ్యులైన మంత్రులను, తం ప్రతి = ఆ హనుమను గూర్చి, (జ్ఞాతుం = తెలిసికొనుటకు), సమాదిశత్ = ఆజ్ఞాపించెను.

తాత్పర్యము :- అప్పుడు తీవ్రమైన రోషముచే తన కనుగ్రుడ్లు సంభ్రమించుచుండగా క్రోధారుణమైన నేత్రములతో ఆ దశముఖుడు ఎదుటనున్న హనుమను జూచుచు సమీపమున ఉపవిష్టులైయున్న కులశీలవృద్ధులగు తన ముఖ్యమంత్రులను హనుమను గూర్చి వివరములు తెలిసికొనుడని ఆజ్ఞాపించెను.

శ్లో॥ యథాక్రమం తై స్స కపి ర్విపృష్టః
కార్యార్థ మర్థస్య చ మూల మాదౌ ।

నివేదయామాస హరీశ్వరస్య
దూత స్సకాశా దహమాగతోఽస్మి ॥ 61

ఇత్యార్షే శ్రీమద్వాల్మీకిరామాయణే ఆదికావ్యే సుందరకాండే
"ఇంద్రజిదభియోగో" నామ అష్టచత్వారింశస్సర్గః.

పదచ్ఛేదము :– యథాక్రమం – తైః – సః – కపిః – విపృష్టః – కార్యార్థమ్ – అర్థస్య – చ – మూలమ్ – ఆదౌ, నివేదయామాస – హరీశ్వరస్య – దూతః – సకాశాత్ – అహమ్ – అగతః – అస్మి ॥

అన్వయక్రమము :– సః కపిః తైః యథాక్రమం ఆదౌ కార్యార్థం అర్థస్య చ మూలం చ విపృష్టః, అహం హరీశ్వరస్య సకాశాత్ ఆగతః దూతః అస్మి (ఇతి) నివేదయామాస.

ప్రతిపదార్థము :– సః కపిః = ఆ హనుమ, తైః = ఆ మంత్రులచే, యథాక్రమం = క్రమముగా, ఆదౌ = మొదట, కార్యార్థం = కర్తవ్యమైన ప్రయోజనమును గూర్చియు, అర్థస్య చ = ప్రయోజనముయొక్క, మూలం చ = కారణమును గూర్చియు, విపృష్టః (సన్) = వివరముగ ప్రశ్నింపబడినవాడై, అహం = నేను, హరీశ్వరస్య = వానరరాజైన సుగ్రీవునియొక్క, సకాశాత్ = సమీపమునుండి, ఆగతః = వచ్చినట్టి, దూతః = దూతను, అస్మి = అగుచున్నాను, ఇతి = అని, నివేదయామాస = నివేదించెను.

విశేషార్థములు, వ్యాఖ్యాతల అభిప్రాయములు

వాసుదాసస్వామి :– ఇది వ్యాసవాక్యమునకు ముందు సంగ్రహవాక్యమనియైన గ్రహింపవచ్చును లేక సభ్యులకిచ్చిన ప్రత్యుత్తరమనియైన దలపవచ్చును.

తాత్పర్యము :– అప్పుడా మంత్రులు హనుమను జూచి ఇచట నీవు తలపెట్టిన కృత్యమేమి? దానియొక్క ప్రయోజనమేమి? దానిని గూర్చి నిన్ను పంపిన ఆ మూల పురుషు డెవ్వడని వఱుసగా హనుమను వివరములు ప్రశ్నింపగా హనుమ తాను వానరరాజైన సుగ్రీవుని సన్నిధినుండి వచ్చినట్టి దూతనని వారికి తెలిపెను.

ఇది శ్రీమత్సుందరకాండమున
"సుబోధిని"యను ఆంధ్రవివరణమునందు
"ఇంద్రజిదభియోగము" అను
నలుబదియెనిమిదవసర్గము.
హరిః ఓం తత్ సత్.

☆☆☆

Timeline | About | Photos | Reviews | More

3 were here 0 this week

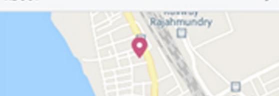
View Pages Feed
See posts from other Pages

Invite friends to like this Page

907 post reach this week

Boost Your Page for ₹137
Reach even more people in Rajahmondry
Boost Page

ABOUT

Opp.Ajantha Hotel fortgate
Rajahmondry, Andhra Pradesh, India

090324 62565

Open
Today 9:00AM - 9:00PM

Add Price Range

http://www.mohanpublic... Boost Website

Mohan publications added 7 new photos.
Published by Rama Chandra Rao Akula [?] · November 28, 2015

మోహన్ పబ్లికేషన్స్
(శ్రీ ఆకుల రామచంద్రరావు)
ప్రతి హిందువుల ఇంట్లో
"మోహన్ వారి శ్రీ లలితా విష్ణు సహస్రనామ స్తోత్రాలు "
అను గ్రంథం లేని ఇల్లు ఉండకూడదు... See More

2,155 people reached
Boost Post

907
Post Reach

0
Website Clicks

1 of 6
Response Rate

Recent
2015
2014
2013
2012

Mohan Publications

ఫేస్‌బుక్‌లో మోహన్ పబ్లికేషన్స్ పేజ్ - లైక్ చేయండి మేము పోస్టు చేసే
అనేక ఆధ్యాత్మిక పి.డి.ఎఫ్. లు ఉచితంగా పొందండి
మీకు నచ్చిన పోస్టులను షేర్ చేయండి

మావద్ద లభించు గ్రంథములు

1. వ్రతకథలు - పూజలు

1.	శ్రీ వినాయక వ్రతం	వెల రూ. 10-00
2.	శ్రీ విఘ్నేశ్వరపూజా-పుణ్యాహవాచనం	25-00
3.	శ్రీ విఘ్నేశ్వరపూజ (కాణిపాకక్షేత్రమాహాత్మ్యంతో)	10-00
4.	సంకష్టహరచతుర్థి శ్రీమహాగణపతి వ్రతం	30-00
5.	వరలక్ష్మి వ్రతం	7-50
6.	కేదారేశ్వర వ్రతం	7-50
7.	త్రినాథ వ్రతం(కలర్)	7-50
8.	త్రినాథవ్రతం(సాదా)	5-00
9.	క్షీరాబ్ధి వ్రతం	10-00
10.	మంగళ గౌరీవ్రతం	10-00
11.	వైభవలక్ష్మి వ్రతం ఫోటో యంత్రంతో	20-00
12.	శ్రీలక్ష్మి కుబేర వ్రతం (ఫోటో యంత్రంతో)	20-00
13.	కనకమహాలక్ష్మి వ్రతం (కామేశ్వరీపాటతో)	20-00
14.	సంతోషీమాతా వ్రతం	20-00
15.	ఏడు శనివారాల వ్రతం	20-00
16.	సత్యనారాయణవ్రతం	20-00
17.	శ్రీ సువర్చలాహనుమద్దీక్ష	20-00
18.	శివదీక్ష	10-00
19.	కాత్యాయనీ వ్రతం	20-00

20. సౌభాగ్య గౌరీవ్రతం	**20-00**
21. తిరుప్పావై (ధనుర్మాసవ్రతం)	**36-00**
22. స్త్రీల వ్రతకథలు	**30-00**
23. స్త్రీలవ్రతకథలుస్థూలాక్షరి(నేదునూరిగంగాధరరావుగారి)	**54-00**
24. స్త్రీలపాటలు (కామేశ్వరీపాటతో)	**36-00**
25. సర్వదేవతా పూజావిధానం	**20-00**
26. ఆరువ్రతాలు	**30-00**
27. ధన్వంతరీ వ్రతకల్పం	**10-00**
28. రాహుకాలంలోదుర్గాదేవీపూజా	**10-00**
29. తులసి నిత్యపూజ, తులసీఉపయోగాలు	**10-00**
30. శ్రీ చక్రపూజ	**10-00**
31. శ్రీ చక్ర రహస్య విజ్ఞానమ్	**36-00**
32. శ్రీచక్ర పూజావిధానం(పెద్దది)	**36-00**
33. లక్ష్మి - గౌరీ నిత్యపూజ	**10-00**
34. శ్రీలలితానిత్యపూజ(లలితాసహస్రనామస్తోత్రంతో)	**10-00**
35. శ్రీ గాయత్రీ నిత్యపూజ	**10-00**
36. అన్నపూర్ణ నిత్యపూజ	**10-00**
37. శ్రీ సరస్వతీ నిత్యపూజ	**10-00**
38. మహిషాసుర మర్ధనీపూజ	**10-00**
39. రాజరాజేశ్వరీ నిత్యపూజ	**10-00**
40. శ్రీ దుర్గానిత్యపూజ	**10-00**
41. కాలభైరవ నిత్యపూజ	**10-00**

42. శివపూజ	**10-00**
43. వీరభద్ర పూజ	**10-00**
44. ఆంజనేయ నిత్యపూజ	**10-00**
45. నాగేంద్ర స్వామి పూజ	**10-00**
46. సుబ్రహ్మణ్య నిత్యపూజ	**10-00**
47. రామదేవుని కథ	**10-00**
48. శివదేవుని కథ	**10-00**
49. లక్ష్మీనరసింహపూజ	**10-00**
50. వేంకటేశ్వరపూజ	**10-00**
51. బ్రహ్మంగారి నిత్యపూజ	**10-00**
52. సూర్య నిత్యపూజ	**10-00**
53. నవగ్రహ నిత్యపూజ	**10-00**
54. రుక్మిణీ కల్యాణం	**20-00**
55. ఉమామహేశ్వర వ్రతం	**20-00**
56. శ్రీ కామేశ్వరీ వ్రతం	**20-00**
57. 16 సోమవారముల వ్రతము	**20-00**
58. పార్వతీకల్యాణం	**20-00**
59. సహస్రకమలవర్తి వ్రతము	**20-00**
60. పంచముఖ ఆంజనేయనిత్యపూజ	**20-00**
61. అష్టనాగపూజ	**36-00**
62. పూజలు ఎందుకుచేయాలి ?	**36-00**
63. ఏ దేవునికి ఏపుష్పాలతో పూజించాలి?	**36-00**

64. ఏ దేవునికి ఏప్రసాదం నైవేద్యం పెట్టాలి?	**36-00**
65. ఏదేవునికి ఏవిధముగాదీపారాధనచెయ్యాలి?	**36-00**
66. ఏదేవునికి ఎన్ని ప్రదక్షిణలుచేయాలి ?	**36-00**
67. హనుమద్ వ్రతం	**36-00**
68. పంచాయతన పూజ	**45-00**
69. 28 వ్రతములు	**108-00**
70. కలశపూజలు **(9ఒకేసారి)**	**150-00**
71. కలశపూజలు **(విడివిడిగా)** (ప్రింటులో)	**150-00**
72. హ్రీంకార మహాయజ్ఞం (ప్రింటులో)	**150-00**
73. అర్చన	**40-00**
74. శ్రీరామ కర్ణామృతము	**99-00**
75. శ్రీ దేవీ భాగవతం	**99-00**
76. శ్రీ దేవీ భాగవతం (కేస్‌బైండ్)	**360-00**
77. క్షేత్రనామార్చన	**63-00**

2. స్తోత్రాలు-సుప్రభాతములు సహస్రనామములు

1. శ్రీ లలితా విష్ణు సహస్రనామస్తోత్రాలు	**40-00**
2. శ్రీ లలితా విష్ణు సహస్రనామస్తోత్రాలు (కేస్‌బైండ్)	**63-00**
3. స్థూలాక్షరిలలితావిష్ణుసహస్రనామస్తోత్రములు (పత్రికసైజ్ కేస్ బైండ్)	**108-00**
పురాణపండ రాధాకృష్ణమూర్తిగారి సంకలనం	
4. లలితావిష్ణు సహస్రనామస్తోత్రములు (హిందీ)	**,, 40-00**
5. లలితావిష్ణు సహస్రనామస్తోత్రములు (ఇంగ్లీషు)	**,,40-00**

6. సర్వదేవతా స్తోత్రమంజరి	**120-00**
7. సకలదేవతా అష్టోత్తరశతనామావళిః **(63)**	**20-00**
8. లలితా సహస్రనామ స్తోత్రమ్(క్రౌన్)	**36-00**
9. లలితా సహస్రనామములు	**20-00**
10. లక్ష్మీ సహస్రనామములు	**20-00**
11. దుర్గా సహస్రనామములు	**20-00**
12. ఆంజనేయ సహస్రనామములు	**20-00**
13. శివ సహస్రనామములు	**20-00**
14. విష్ణు సహస్రనామములు	**20-00**
15. గణపతి సహస్రనామములు	**20-00**
16. సుబ్రహ్మణ్య సహస్రనామములు	**20-00**
18. లలితావిష్ణు సహస్రనామస్తోత్రాలు	**20-00**
19. శ్రీరామా సహస్రనామములు	**20-00**
20. లక్ష్మీనృసింహసహస్రనామములు	**20-00**
21. సూర్యసహస్రనామములు & ఆదిత్యహృదయం	**20-00**
22. శ్రీవేంకటేశ్వరసహస్రనామములు	**20-00**
23. మణిద్వీపవర్ణన (పెద్దది)	**20-00**
24. సంధ్యావందనం	**20-00**
25. మంత్రపుష్పమ్	**20-00**
26. త్రిభాషా హనుమాన్‌చాలీసా	**10-00**
27. హనుమాన్ చాలీసా	**9-00**
28. మణిద్వీపవర్ణన (పాకెట్)	**10-00**

29. ఆరు చాలీసాలు	**10-00**
30. శివారాధన (శివస్తోత్రాలు)	**10-00**
31. వేంకటేశ్వర సుప్రభాతం (పాకెట్)	**10-00**
32. ఆరుదండకాలు	**6-00**
33. వేంకటేశ్వర గోవిందనామములు	**6-00**
34. అష్టలక్ష్మీ స్తోత్రమ్ కనకధారాస్తోత్రమ్	**10-00**
35. దేవీఖడ్గమాలాస్తోత్రమ్ (మహిషాసురమర్దనీస్తోత్రంతో)	**10-00**
36. బాలాత్రిపుర సుందరీ నిత్యపూజ	**10-00**
37. సుందరకాండ (పాకెట్)	**10-00**
38. భగవద్గీత మూలం	**20-00**
39. రామరక్షాస్తోత్రమ్	**15-00**
40. స్తోత్ర రత్నావళి	**36-00**
41. పురాణపండ**లలితా-** విష్ణు సహస్రనామస్తోత్రమ్(మినీ)	**10-00**
42. పురాణపండ **లలితాసహస్రనామస్తోత్రమ్**(మినీ)	**10-00**
43. పురాణపండ **విష్ణు సహస్రనామస్తోత్రమ్**	**10-00**
44. పురాణపండ **ఆదిత్య హృదయం**	**10-00**
45. మంత్రపుష్పం (మినీ)	**10-00**
46. శివానందలహరి-సౌందర్యలహరి	**36-00**
47. కుజదోషం	**10-00**
48. కాలసర్ప దోషం	**10-00**

49. మీ అప్పులు తీరాలా?	**10–00**
50. దృష్టిదోషాలు నివారణ	**10–00**
51. సర్వదేవతా ధ్యానశ్లోకములు	**10–00**
52. పంచసూక్తములు	**10–00**
53. సంధ్యావందనం	**10–00**
54. రుద్రనమకమ్–చమకమ్	**10–00**
55. గాయత్రీమంత్రాలు	**10–00**
56. జపమంత్రాలు	**10–00**
57. హయగ్రీవ స్తోత్రమాల	**10–00**
58. దక్షిణామూర్తి స్తోత్రమాల	**10–00**
59. ద్వాదశ జ్యోతిర్లింగాలు–పంచారామాలతో	**10–00**
60. శ్రీసూక్తం పురుష సూక్తం	**10–00**
61. నవదుర్గలు	**10–00**
62. నవగ్రహస్తోత్రమాల	**36–00**
63. మహాన్యాసమ్	**36–00**
64. సుందరకాండ గానామృతం	**36–00**
65. సంధ్యా వందనం (పెద్దది)	**36–00**
66. గోమాతపూజావిధానము	**10–00**
67. ఆనందసిద్ధి – **1** శ్రీదేవీ స్తోత్రమాల	**108–00**
68. ఆనందసిద్ధి – **2** ఏ సమస్యకు –ఏ స్తోత్రమ్ పారాయణచేయాలి	**108–00**
69. నిత్యదేవతార్చన	**45–00**

70. శ్రీలలితా సహస్రనామములు-విపులవివరణసహితం 144-00
71. శ్రీ దుర్గాసప్తశతి-(చండీ) హోమవిధానము ....
72. సర్వదేవతా స్తోత్రనిధి 99-00
73. మణిద్వీపము (విపుల వచన వ్యాఖ్యానము) 99-00
74. కాలభైరవ రక్షాకవచము 63-00

3. శ్రీ సాయి దత్త గ్రంథములు

1. శ్రీ సాయిబాబా సచ్ఛరిత్ర 99-00
2. సంపూర్ణ శ్రీ గురు చరిత్ర 99-00
3. శ్రీ సాయిఆరాధన-షిర్డివైభవం 99-00
4. శ్రీ సాయిబాబా జీవిత చరిత్ర (క్రౌన్) 54-00
5. శ్రీ గురుచరిత్ర (క్రౌన్) 54-00
6. దాసగణకృత శ్రీసాయి చరిత్ర 36-00
7. నవనాధ చరిత్ర 99-00
8. శ్రీసాయిచరిత్ర(బైండు)
   ప్రయాణపుపారాయణగ్రంథం 54-00
9. శ్రీగురుచరిత్ర (బైండు)
   ప్రయాణపుపారాయణగ్రంథం 54-00
10. సత్యదత్తవ్రతం దత్తాత్రేయపూజాకల్పం,సహస్రంతో 20-00
11. అనఘాదేవీ వ్రతం 20-00
12. భక్తుల ప్రశ్నలకు బాబా జవాబులు 30-00
13. మనసులోనిప్రశ్నకుశ్రీసాయిబాబాజవాబులు 30-00
14. అక్షరక్రమములో శ్రీసాయిసూక్తులు 30-00

15. శ్రీ సాయిపూజాకల్పం (సహస్రంతో)	**20-00**
16. శ్రీ సాయిభజనమాల	**20-00**
17. శ్రీ సాయి భజన్స్	**20-00**
18. శ్రీ సాయిభక్తి గీతాలు	**20-00**
19. శిరిడిహారతులు (భావంతో)	**20-00**
20. "శ్రీసాయి"కోటి	**25-00**
21. "శ్రీసాయిరామ్"కోటి	**20-00**
22. శ్రీ సాయినాథ స్తోత్రమంజరి	**10-00**
23. శ్రీ సాయివేయినామాలు	**3-50**
24. శ్రీ సాయి సహస్ర నామావళి	**10-00**
25. శ్రీ సాయి చాలీసా-సుప్రభాతం	**10-00**
26. శ్రీ సాయినాథ చాలీసా	**10-00**
27. శ్రీ సాయి హారతులు (పాకెట్)	**10-00**
28. శ్రీ సాయి నిత్యపూజ (పాకెట్)	**10-00**
29. శ్రీ సాయి సూక్తులు	**10-00**
30. శ్రీ సాయి స్తవనమంజరి-దత్తచాలీసా	**10-00**
31. శ్రీసాయి నక్షత్రమాలిక	**10-00**
32. హిందీ శ్రీ సాయి హారతులు	**12-00**
33. శని సింగణాపూర్ క్షేత్రమాహాత్మ్యం	**45-00**
34. ఇంగ్లీషు శ్రీ సాయిహారతులు	**12-00**
35. షిరిడి దర్శనం-శ్రీసాయి వైభవం	**99-00**
36. సాయిసత్యవ్రతం	**20-00**

37. సాయి అనుగ్రహమ్ 108-00
38. నవగురువారాల వ్రతకల్పము 15-00
39. శ్రీదత్తలీలామృతము 99-00
40. హృదయంలో సాయి 12-00
41. శ్రీషిరిడీసాయి లీలామృతం(శ్రీసచ్ఛరిత్ర) 99-00
42. గజాననమహరాజ్ చరిత్ర 99-00

4. జ్యోతిషాలు

1. 'కాలచక్రం' గంటలపంచాంగం (గార్గేయ) 60-00
2. గ్రహభూమి పంచాంగము (గార్గేయ) 116-00
3. శ్రీచక్ర పంచాంగం (తొలి మహిళాపంచాంగం) 45-00
4. ఆనందసిద్ధి పంచాంగం (వై.వి.శాస్త్రి) 60-00
5. ములుగువారిరాశిఫలితాలు(12రాశులువారికి) 40-00
6. ములుగువారిరాశిఫలితాలు విడివిడిగాఒక్కొక్కటి 10-00
7. కాలచక్రంజ్యోతిషక్యాలండర్(శ్రీనివాసగార్గేయ-ప్రణతిటివి) 25-00
8. శుభమస్తు (పిడపర్తి) క్యాలండర్ 25-00
9. సాదా క్యాలండర్ 5-00
10. పాకెట్ క్యాలండర్ 15-00
11. తాజక నీలకంఠీయమ్ 100-00
12. కేరళ జ్యోతిష రహస్యాలు 150-00
13. జ్యోతిష బ్రహ్మ రహస్యాలు 150-00
14. మానసాగరి జాతకపద్ధతి 150-00
15. వరాహమిహిర జాతకపద్ధతి 150-00

16. వధూవర వివాహమైత్రిద్వాదశకూటములు	**99-00**
17. సింపుల్ రెమిడీస్	**250-00**
18. శంభు హోరప్రకాశిక	**250-00**
19. పూర్వ పరాశరి	**100-00**
20. పరాశర జ్యోతిషవిజ్ఞాన సర్వస్వం	**200-00**
21. ప్రశ్న సింధు	**99-00**
22. నక్షత్ర విశేష ఫలితాలు	**45-00**
23. సర్వార్థ ఫలచంద్రిక	**99-00**
24. సూర్యసిద్ధాంతపంచాంగగణితంచేయడంఎలా?	**150-00**
25. దృక్సిద్ధాంతపంచాంగగణితం చేయడంఎలా?	**150-00**
26. ఆయుర్దాయ నిర్ణయం	**45-00**
27. జాతక గణిత ప్రవేశిక	**50-00**
28. జ్యోతిషమర్మబోధిని	**50-00**
29. జ్యోతిష ప్రశ్నోత్తరమాల	**50-00**
30. ముహూర్తం నిర్ణయించడంఎలా?	**50-00**
31. జాతక మకరందం	**36-00**
32. జ్యోతిష సరస్వతి	**36-00**
33. మీజననకాల విశేషాలు	**36-00**
34. ముహూర్త విజ్ఞాన భాస్కరం	**36-00**
35. జ్యోతిష స్వయంబోధిని	**36-00**
36. శుభముహూర్త శిరోమణి	**36-00**
37. నక్షత్ర ఫలమంజరి	**36-00**

38. పంచాంగం చూసే విధానం	**36–00**
39. సర్వార్థ జ్యోతిషం	**36–00**
40. ప్రాథమిక జ్యోతిషం	**36–00**
41. నవరత్నములు శుభయోగములు	**36–00**
42. శుభశకునాలు	**25–00**
43. హస్తరేఖాఫలితాలు	**36–00**
44. సంఖ్యల్లో భవిష్యత్	**36–00**
45. ముహూర్త దీపిక	**99–00**
46. పుట్టుమచ్చలు ఫలితాలు	**25–00**
47. కలలు ఫలితాలు	**25–00**
48. జాతక చక్రం వేయడం ఎలా?	**36–00**
49. మానసాగరి (ప్రాచీనజ్యోతిషగ్రంథం) –పుచ్చాశ్రీనివాసరావు	**250–00**
50. జ్యోతిషశాస్త్ర చిట్కాలు	**108–00**
51. గుప్తా శతాబ్ధి పంచాంగం(1940–2050)	**999–00**
52. ప్రశ్నచండేశ్వరమ్	**50–00**
53. ద్వాదశభావ ఫలచంద్రిక	**250–00**
54. జాతకచక్రం మీరే వేసుకోవచ్చు	**36–00**
55. జ్యోతిష శతయోగరత్నావళి (నూరుయోగాలఫలితాలు)	**108–00**
56. అంగసాముద్రికం	**36–00**
57. హస్త సాముద్రికం	**40–00**

58. లాల్ కితాబ్	**99-00**
59. శకునశాస్త్రం	**80-00**
60. ఆధునికప్రశ్నశాస్త్రం	**120-00**
61. పరాశరజ్యోతిష ప్రశ్నజ్యోతిషం	**150-00**
62. అష్టకవర్గు	**50-00**
63. బృహత్‌జాతకం (ప్రాచీనప్రతికిపునర్ముద్రణ)	**200-00**
64. లగ్నరత్నాకరం	**45-00**
65. షట్పంచాశిక	**120-00**
66. 40 రోజుల్లో జ్యోతిషంనేర్చుకొనండి	**270-00**
67. 40 రోజుల్లో సాముద్రికంనేర్చుకొనండి	**150-00**
68. 40 రోజుల్లో సంఖ్యాశాస్త్రం	**150-00**
69. 40 రోజుల్లో నక్షత్ర (నాడీ) ఫలితములు	**270-00**
70. 40 రోజుల్లో వైద్యజ్యోతిషం నేర్చుకోండి	**250-00**
71. మీ పుట్టినతేదీ అద్భుతరహస్యాలు	**270-00**
న్యూమరాలాజీ సూపర్ గైడ్	**200-00**
72. కె.పి.జ్యోతిషం (పరిచయం)	**50-00**
73. ముహూర్తచింతామణి	**99-00**
74. సూర్యచంద్ర గ్రహణములు	**50-00**
75. ప్రసిద్ధవ్యక్తుల జాతకాలు (వేరేకొండప్ప)	**150-00**
76. అదృష్టరెమెడీస్	**120-00**
77. గ్రహసంచార ఫలనిర్ణయదీపిక	**50-00**
78. జ్యోతిష రెమిడీస్	**300-00**

79. జాతకమార్తాండం పాతప్రతికి

యథాతథం(కొండపల్లి) **250-00**

80. జ్యోతిషవిద్యాప్రకాశిక పాతప్రతికి

యథాతథం(కొండపల్లి) **250-00**

81. నాడీజ్యోతిషం **50-00**

82. గార్గేయం మీ గ్రహబలం రెమిడీస్ **250-00**

83. నక్షత్రపారిజాతం (గోరసవీరభద్రాచార్య) **50-00**

84. లగ్నపారిజాతం (గోరసవీరభద్రాచార్య) **50-00**

85. గౌతమసంహిత **50-00**

86. హోరరత్నమాల **50-00**

87. జాతకఫల మణిమంజరి **200-00**

88. పుష్కర పంచాంగం **540-00**

89. దశాభుక్తిఫల నిర్ణయం **250-00**

90. వింత జోష్యములు **50-00**

91. షోడశవర్గులు **200-00**

92-105. రవి/చంద్ర/కుజ/బుధ/గురు/శుక్ర/శని/రాహుకేతు

-నవగ్రహములకు ఒక్కొక్క పుస్తకం **99-00**

93. ముహూర్తమార్తాండం **50-00**

94. లఘుజాతకం **50-00**

95. జాతకాలంకారము **50-00**

99-107. మేషాది మీనం-12 లగ్నాలు

ఒక్కొక్క లగ్నం గ్రంథం **99-00**

108. నారద సంహిత	**200-00**
109. పంచాంగపీఠికలేఖికాగణితం	**250-00**
110. తారాబలం - చంద్రబలం (వేరే కొండప్ప)	**99-00**
111. సులభలగ్న సాధన (చిత్రాలగురుమూర్తిగుప్తా)	**200-00**
112. రమలశాస్త్రం	**108-00**
113. ముహూర్త రత్నావళి	**250-00**

<u>బి.వి.రామన్ గారి గ్రంథములు</u>

114. జ్యోతిష విద్యారంభం	**50-00**
115. గ్రహభావ బలములు	**50-00**
116. కాలచక్రదశ	**50-00**
117. అనుభవ ప్రశ్నాజ్యోతిషం	**50-00**
118. జ్యోతిషశాస్త్రంలో వాతావరణ భూకంపాలు	**50-00**
119. పురోగామి జాతకం	**50-00**
120. భావార్ధరత్నాకరం	**75-00**
121. భారతీయజ్యోతిష సర్వస్వం	**75-00**
122. అష్టకవర్గ పద్ధతిః	**75-00**
123. జ్యోతిషశాస్త్రంలో సందేహాలు,సమాధానాలు	**75-00**
124. ప్రశ్నతంత్ర	**75-00**
125. ముహూర్తం	**75-00**
126. విశిష్ట జాతకములు	**125-00**
127. భారతీయఫలితజ్యోతిషం	**125-00**
128. 300 ముఖ్యమైన యోగములు	**125-00**

129.	జాతకంపరిశీలించడంఎలా ?	**300-00**

రాష్ట్రపతి అవార్డుగ్రహీత, మహామహోపాధ్యాయ, వాచస్పతి

శ్రీ మధురకృష్ణమూర్తిగారి గ్రంథములు

130.	బృహత్పరాశరహోరాశాస్త్రము-1	**200-00**
131.	బృహత్పరాశరహోరాశాస్త్రము-2	**200-00**
132.	బృహత్పరాశరహోరాశాస్త్రము-3	**200-00**
133.	బృహత్పరాశరహోరాశాస్త్రము-4	**200-00**
134.	భావార్థరత్నాకరము	**100-00**
135.	ముహూర్త చింతామణి	**100-00**
136.	ముహూర్త చింతామణి-పార్టు2	**200-00**
137.	స్వప్న శాస్త్రము	**50-00**
138.	శతయోగమంజరి	**33-00**
139.	వ్రతనిర్ణయకల్పవల్లి	**165-00**
140.	దైవజ్ఞవల్లభం	**75-00**
141.	వసంతరాజశకునమ్ (ఎం.ఆర్.వి.శర్మ)	**250-00**
142.	ఉపాసనా విధానము (ఎం.ఆర్.వి.శర్మ)	**99-00**
143.	వాస్తుశాస్త్రవివేకము-1	**50-00**
144.	వాస్తుశాస్త్రవివేకము-2	**200-00**
145.	వాస్తుశాస్త్రవివేకము-3	**50-00**
146.	వాస్తుశాస్త్రవివేకము-4	**200-00**
147.	అనుభవసులభవాస్తు - 1	**50-00**
148.	అనుభవసులభవాస్తు - 2	**100-00**

5. వాస్తులు

1.	40 రోజుల్లో "వాస్తువిద్య" నేర్చుకొనండి	180-00
2.	వాస్తుశాస్త్ర రహస్యములు (బైండు)	108-00
3.	వాస్తునుబట్టి మీ ఇల్లు	54-00
4.	మీరూ మీ వాస్తు	54-00
5.	గృహవాస్తు చిట్కాలు	54-00
6.	వాస్తు పూజ	54-00
7.	వాస్తు సూత్రములు	54-00
8.	వాస్తుశాస్త్ర రహస్యాలు	54-00
9.	గృహవాస్తు వర్గులు	99-00
10.	విశ్వకర్మవాస్తు శాస్త్రరీత్యా మీ ఇంటి ప్లానులు	50-00
11.	విశ్వకర్మ వాస్తుశాస్త్రరీత్యా మీఇండ్లఆయములు	99-00
12.	విశ్వకర్మ వాస్తు శాస్త్రం(చిత్రాలగురుమూర్తిగుప్తా)	180-00
13.	ఆధునిక గృహవాస్తు	99-00
14.	శుభవాస్తు	270-00
15.	వాస్తుయంత్ర రత్నావళి	108-00
16.	వాస్తుశాస్త్రం	120-00
17.	హౌస్ ప్లాన్లు	50-00
18.	గృహవాస్తుసారం	50-00
19.	గృహవాస్తు చంద్రిక	50-00
20.	గృహవాస్తు దర్పణం	50-00
21.	జ్యోతిష-గృహవాస్తుచంద్రిక	50-00

22. వాస్తురత్నాకరం (కొండపల్లి) **50-00**
23. వాస్తుశిరోమణి ,, **50-00**
24. శ్రీకృష్ణవాస్తు ,, **50-00**
25. పంచవాస్తు పారిజాతం ,, **108-00**
26. వాస్తుడిండిమమ్ ,, **50-00**
27. వాస్తుదుందిభి ,, **108-00**
28. విశ్వకర్మవాస్తుప్రకాశిక **99-00**
29. కృష్ణవాస్తుశాస్త్రము **50-00**
30. జలవాస్తు,శల్యవాస్తు(దంతూరిపండరీనాథ్) **75-00**
31. మయవాస్తు (గోరసవీరభద్రాచార్య) **120-00**
32. వాస్తుజ్యోతి **54-00**
33. వాస్తవ వాస్తుపూజావిధానము **108-00**

6. మంత్రశాస్త్రాలు

1. మంత్రసాధన **54-00**
2. తంత్రజాలం **54-00**
3. మంత్రశక్తి **54-00**
4. దత్తాత్రేయ తంత్రవిద్య **54-00**
5. దత్తాత్రేయ మూలికాతంత్రమ్ **54-00**
6. తాంత్రిక పంచాంగం **54-00**
7. యక్షిణీ తంత్రం **54-00**
8. మంత్రానుష్ఠాన చంద్రిక **54-00**
9. సర్వదేవతా మంత్రకవచములు **54-00**

10. మంత్రాక్షరాలరహస్యం(బీజాక్షరనిఘంటువు)	**54–00**
11. సర్వదేవతా మంత్రరత్నావళి	**54–00**
12. సదాచార దీపిక	**54–00**
13. యోగినీ–వామకేశ్వరతంత్రం	**54–00**
14. ప్రపంచసారతంత్రం	**54–00**
15. బదనిక తంత్రమ్	**54–00**
16. ఉచ్ఛిష్ట గణపతి తంత్రమ్	**54–00**
17. గుప్త సాధన తంత్రం	**54–00**
18. గంధర్వ తంత్రమ్	**54–00**
19. సౌందర్యలహరి (మంత్రయంత్రరత్నావళి)	**54–00**
20. యంత్ర మంత్ర తంత్ర	**54–00**
21. పాశుపత తంత్రం	**99–00**
22. పంచదశ మహాఖడ్గ తంత్రం	**99–00**
23. రుద్రాష్టాధ్యాయః	**99–00**
24. మంత్రసిద్ధి	**108–00**
25. పరశురామతంత్రమ్	**108–00**
26. శ్రీలలితావిలోమ పంచదశీ	**108–00**
27. శ్రీ గురు తంత్రం	**108–00**
28. గాయత్రీ తంత్రమ్	**108–00**
29. శూలినీదుర్గాతంత్రం (చిన్నది)	**100–00**
30. మహాశక్తి మంత్ర తంత్ర రహస్యాలు	**150–00**
31. శ్రీ దుర్గ తంత్రమ్	**200–00**

32. మహామృత్యుంజయఅమృతపాశుపతమ్	**200-00**
33. సర్ప (నాగ)తంత్రం	**250-00**
34. హవన తంత్రం	**250-00**
35. షోడశనిత్యతంత్రం	**250-00**
36. శాక్తేయతంత్రం	**250-00**
37. రుద్రయామళతంత్రం	**250-00**
38. లక్ష్మీప్రత్యంగిరా తంత్రమ్	**250-00**
39. హిరణ్యశూలినీ తంత్రమ్	**250-00**
40. మాయాప్రత్యంగిరా తంత్రమ్	**250-00**
41. శ్రీ విశ్వరూప ప్రత్యంగిరా తంత్రమ్	**250-00**
42. స్వర్ణాకర్షణభైరవతంత్రం	**250-00**
43. కాశీవిశాలాక్షి తంత్రం	**250-00**
44. శాంతితంత్రమ్	**250-00**
45. యంత్రసిద్ధి	**360-00**
46. శ్రీ లక్ష్మీ తంత్రమ్	**360-00**
47. మంత్రమహోదధి (స్త్రీదేవతాఃకల్పమ్)	**360-00**
48. మంత్రమహోదధి (పురుషదేవతాఃకల్పమ్)	**360-00**
49. మంత్రశాస్త్రం (గ్రంథము)	**360-00**
50. ప్రత్యంగిరాకృత్యాతంత్రం	**360-00**
51. కామధేనువు తంత్రం	**360-00**
52. శూలినీదుర్గాతంత్రం	**360-00**

7. గ్రంథాలు - ఆరాధనలు

1. భగవద్గీత శ్లోక తాత్పర్య సహితం	54-00
2. గణేశ ఆరాధన 1	99-00
3. గణేశోపాసన 2	99-00
4. నవగ్రహవైభవం	99-00
5. నవగ్రహ రెమెడీస్	99-00
6. నవగ్రహ వేదం	99-00
7. శనిగ్రహారాధన	99-00
8. ఆదిత్యారాధన	99-00
9. సుబ్రహ్మణ్యారాధన	99-00
10. శ్రీ శివ ఆరాధన	99-00
11. లక్ష్మీ ఆరాధన	99-00
12. హనుమదారాధన	99-00
13. లలితారాధన	99-00
14. శ్రీ చక్రారాధన	99-00
15. గాయత్రీ ఆరాధన	99-00
16. వీరభద్రారాధన	99-00
17. కుజగ్రహారాధన	99-00
18. భైరవారాధన	99-00
19. దైవారాధన	99-00
20. గీతారాధన	99-00
21. శ్రీవేంకటేశ్వరారాధన	99-00
22. హయగ్రీవారాధన	99-00

23. లక్ష్మీనరసింహారాధన	**99-00**
24. శ్రీ బాలాత్రిపురసుందరీ స్తోత్ర కదంబం	**99-00**
25. దేవీ లీలామృతం	**99-00**
26. పురాణపండ సుందరకాండ వచనం	**99-00**
27. పురాణపండ రామాయణం	**99-00**
28. పురాణపండ భారతం	**99-00**
29. పురాణపండ భాగవతం	**99-00**
30. (సూరి) వాల్మీకి రామాయణం	**99-00**
31. కాలసర్ప యోగం	**99-00**
32. నిత్య జీవితములో రుద్రాక్షలు	**99-00**
33. నిత్య జీవితములో నవరత్నాలు	**99-00**
34. వేదసూక్తములు	**99-00**
35. వేమన పద్యసారామృతం	**99-00**
36. పండగలు పర్వదినాలు	**99-00**
37. సూక్తిరత్నాలు	**99-00**
38. శ్రీ ఆంజనేయం (చరిత్ర-మహిమ-స్తోత్రాలు)	**216-00**
39. నవగ్రహ దర్శనమ్	**99-00**
40. నిత్యజీవితంలో నవగ్రహాలు	**99-00**
41. సాలగ్రామములు	**99-00**
42. గురుశుక్ర ప్రభావము చంద్రకళానాడీ	**99-00**
43. శనిగ్రహరెమిడీస్	**99-00**
44. జాతకసుధాసారము-జాతకమోక్షప్రదాయిని	**99-00**

45. వివాహ జ్యోతిషమంజరి–	
మ్యారేజ్‌మ్యాచింగ్‌గైడ్ (సాయిగణపతిరెడ్డి)	**99–00**
46. మీపుట్టినతేదీనిబట్టి మీజీవితరహస్యాలు	
(న్యూమరాలజీ లైఫ్‌గైడ్) ,,	**99–00**
47. మీఅదృష్టానికి (పేరు) నేమ్‌కరక్షన్	**99–00**
48. మూకపంచశతీ	**99–00**
49. పంచమవేదం మహాభారతం	**99–00**
50. దేవుళ్ళు డాట్ కామ్	**99–00**
51. గణపతిభాష్యం	**99–00**
52. యజుర్వేద ఉపనయనవివాహప్రయోగమంజరి	**99–00**
53. నవయోగులు	**99–00**
54. ఆంధ్రప్రదేశ్‌లోనిదర్శించవలసిన ప్రముఖదర్గాలు	**99–00**
55. సకలదేవతాఅష్టోత్తరాలు(పెద్దది)–	
(180అష్టోత్తరశతనామావళులతో)	**99–00**
56. సకలదేవతా సహస్రనామములు	**99–00**
57. ఆధ్యాత్మిక సూక్తి నిధి	**99–00**
58. బ్రాహ్మణులు గోత్రాలు,ప్రవరలు	**99–00**
59. సర్వదేవతాస్వరూపుడు శ్రీ వేంకటేశ్వరుడు	**99–00**
60. శ్రీ లక్ష్మీసన్నిధి	**99–00**
61. శ్రీలక్ష్మీ గణపతి హోమకల్పం	**99–00**
62. మార్షల్‌ఆర్ట్స్ (కరాటే,కుంగ్‌ఫూనేర్చుకోండి)	**99–00**
63. మ్యాజిక్‌గైడ్	**99–00**

64. చదరంగం	**99-00**
65. పంచముఖ హనుమత్ వైభవం	**54-00**
66. గరుడపురాణం	**40-00**
67. మాఘపురాణం	**30-00**
68. శివపురాణం	**30-00**
69. వైశాఖపురాణం	**30-00**
70. స్థూలాక్షరి మాఘపురాణం	**54-00**
71. స్థూలాక్షరి శివపురాణం	**54-00**
72. స్థూలాక్షరి వైశాఖపురాణం	**54-00**
73. కార్తీక పురాణం	**30-00**
74. కార్తీక పురాణం (చిన్నది)	**25-00**
75. సర్వకార్యసిద్ధికి రామాయణపారాయణ	**50-00**
76. పెద్దబాలశిక్ష	**40-00**
77. గాయత్రీ మహిమ	**36-00**
78. మత్స్య యంత్ర మహిమ	**50-00**
79. వృక్షదేవతలు	**50-00**
80. యాజుష స్మార్త సంస్కార చంద్రిక	**150-00**
81. సనాతనవైదిక బ్రాహ్మణస్మార్తాగమకల్పమ్	**150-00**
82. చతుర్వేదములు	**144-00**
83. నవగ్రహారాధన	**144-00**
84. తాళపత్ర సమాహార గోపురం	**144-00**
85. మనుధర్మ శాస్త్రం (వచనంలో...)	**144-00**

86. వేదమంత్ర సంహిత	**144-00**
87. సహస్రలింగార్చన	**144-00**
88. శ్రీ శివగీత	**144-00**
89. ద్వాదశఉపనిషత్తులు	**144-00**
90. పురాణపండవారి సౌందర్యలహరి (శ్లోకతాత్పర్యసహిత విపులవ్యాఖ్యతో)	**250-00**
100. బృహత్ శివ స్తోత్ర రత్నాకరము	**216-00**
101. బృహత్ దేవీ స్తోత్రరత్నాకరము	**216-00**
102. బృహత్ విష్ణు స్తోత్రరత్నాకరము	**216-00**
103. కేదారనాథ్ బదరీనాథ్ యాత్రాగైడు	**40-00**
104. దక్షిణావృత శంఖములు	**50-00**
105. **108** దివ్యదేశాల విష్ణుక్షేత్రదర్శిని	**36-00**
106. ధర్మసింధువు	**270-00**
107. భారతీయ శైవక్షేత్రయాత్రాదర్శిని	**108-00**
108. చిలుకూరి బాలాజీచరిత్ర	**36-00**
109. భగవత్‌స్తుతి	...
110. సూర్యోపాసన	**36-00**
111. సనాతన సంప్రదాయాలు-ఆచారవ్యవహారాలు	...
112. కాశీఖండం	**250-00**
113. అశ్వనీదేవతలు	**216-00**

8. వైద్య గ్రంథాలు

1. ఆహారం ఆరోగ్యం	**36-00**

2. మూలికావైద్య చిట్కాలు	36-00
3. ఆయుర్వేద వైద్య చిట్కాలు	25-00
4. ఆయుర్వేద వైద్యం	36-00
5. గృహవైద్య రహస్యాలు	36-00
6. గృహవైద్యసారం	36-00
7. హోమియోవైద్యం (ద్వాదశలవణచికిత్స)	54-00
8. ప్రకృతివైద్యం	36-00
9. ఆహారం-వైద్యం	99-00
10. సంపూర్ణ ఆయుర్వేద-చిట్కా వైద్యం	99-00
11. ఆయుర్వేదమ్	36-00
12. ఆయుర్వేద మూలికావైద్యదీపిక	99-00
13. దుంపకూరలు, ఆకుకూరలు, కాయగూరలు వాడకం - ఉపయోగాలు	99-00
14. నాటువైద్యం (కేస్ బైండింగ్)	360-00
15. ఏకమూలికావైద్యం	99-00
16. అష్టాంగ హృదయం(4భాగాలు)	1200-00
17. రహస్యసిద్ధయోగవైద్యసారమ్	99-00
18. ప్రాథమిక హోమియోవైద్యం	99-00
19. ఒబెసిటి	99-00
20. హెల్త్‌గైడ్	99-00
21. ఆయుర్వేదం-జీవనవేదం	99-00
22. ఫుడ్‌థెరపి	99-00

23. న్యాచురల్‌థెరపి 99-00
24. సంపూర్ణఆరోగ్యానికి 20ని॥ 99-00
25. కీళ్ళనొప్పులు మీ సమస్యలైతే... 99-00
26. యోగామంత్ర 99-00
27. యోగా సండే టు మండే 99-00
28. హెర్బల్ మెడిసిన్-హెల్త్‌టుడే 99-00
29. హెల్త్‌ఫైల్ 108-00
30. వస్తుగుణపాఠం 250-00
31. రసాయన వాజీకరణ తంత్రం 150-00
31. సిద్ధమూలికా రహస్యం 99-00
32. ప్రాణాయామము - యోగా-పతంజలిశ్రీనివాస్ 63-00

9. అయ్యప్ప - భవానీ రకాలు

1. శ్రీ అయ్యప్ప లీలామృతం 36-00
2. శ్రీ అయ్యప్ప ఆరాధన 54-00
3. శ్రీ అయ్యప్ప భజనపాటలు 54-00
4. శ్రీ అయ్యప్ప పూజాకల్పం 20-00
5. శ్రీ అయ్యప్ప భక్తి గీతాలు 20-00
6. శ్రీ అయ్యప్ప దీక్ష F 10-00
7. శ్రీ అయ్యప్ప భజనమాల F 10-00
8. శ్రీ అయ్యప్ప నిత్యపూజ P 10-00
9. శ్రీ అయ్యప్ప నిత్యనియమావళి P 8-00
10. శ్రీ భవానీ లీలామృతం(దుర్గాభవానీదీక్ష) 36-00

11. దేవీలీలామృతం	99-00
12. శ్రీ దేవీ పూజాకల్పం	20-00
13. దేవీ భక్తిగీతాలు	20-00
14. జై భవానీదీక్ష F	10-00
15. భవానీదీక్ష P	8-00
16. దేవీ భక్తిమాల	10-00
17. శ్రీ అయ్యప్ప భజనావళి	120-00
18. అయ్యప్పపూజావిధి (జేసుదాసుసాంగ్స్‌తో)	20-00

10. భజనలు - కీర్తనలు

1. అన్నమయ్య కీర్తనలు	25-00
2. శ్రీరామదాసు కీర్తనలు	25-00
3. సర్వదేవతా మంగళహారతులు	20-00
4. వసుంధర మంగళ హారతులు	25-00
5. సౌభాగ్య దేవతా మంగళహారతులు	36-00
6. సర్వదేవతా భజనలు	36-00
7. చిట్టి పొట్టి పాటలు	10-00
8. జాతీయ గీతాలు	10-00
9. దేశభక్తి గీతాలు	36-00
10. పండుగలు-పుణ్యక్షేత్రాలు భక్తిగీతాలు	36-00
11. గొబ్బిళ్ళపాటలు,లాలిపాటలు,కోలాటపాటలు	36-00
12. అన్నమయ్య సంకీర్తనలు	99-00
13. పెళ్ళిపాటలు-స్త్రీలపాటలు	36-00

14. భక్తానంద భజనకీర్తనలు(ఓల్డ్‌సినీస్టైల్)	36-00
15. సర్వదేవతాభక్తిమణిమాల	36-00
16. బతుకమ్మ ఉయ్యాల పాటలు	36-00
17. అన్నమయ్య సంకీర్తనానిధి(1000కీర్తనలు)	270-00

11. హిట్స్ సాంగ్స్

1. ఘంటసాల భక్తిగీతాలు-భగవద్గీత	36-00
2. ఎస్.పి.బాలు భక్తిగీతాలు	36-00
3. ఘంటసాల సుమధురగీతాలు	99-00
4. పి. సుశీల సుమధురగీతాలు	99-00
5. ఎస్.పి. బాలు సుమధురగీతాలు	99-00
6. ఎస్.జానకి సుమధురగీతాలు	99-00
7. వేటూరి సుందరరామమూర్తిహిట్స్	99-00
8. సర్వదేవతా సినీభక్తిగీతాలు	99-00

12. స్త్రీలకు ఉపయుక్త పుస్తకములు

1. శ్రీకాంతామణి వంటలు (వెజ్)	54-00
2. శ్రీకాంతామణి వంటలు (నాన్‌వెజ్)	54-00
3. శాకాహార వంటలు	25-00
4. మాంసాహారవంటలు	25-00
5. చిట్టిచిట్కాలు	25-00
6. అందానికి చిట్కాలు	25-00
7. పిల్లల పేర్లు (పెద్దది)	25-00
8. పిల్లల పేర్లు (చిన్నది)	10-00

9. లేటెస్ట్ ఎంబ్రాయిడరీ శారీబోర్డర్స్	36-00
10. లేటెస్ట్ ఎంబ్రాయిడరీ డిజైన్స్	36-00
11. చిన్నారులకు చిరుతిళ్ళు	25-00
12. పసందైన ఫాస్ట్‌ఫుడ్ వంటలు	25-00
13. పలావ్‌లు, ఫ్రైడ్ రైస్‌లు, వెరైటీరైస్‌లు	25-00
14. వేపుళ్ళు-ఇగుర్లు	25-00
15. ఇంగ్లీషులోఆడపిల్లలపేర్లు	54-00
16. ఇంగ్లీషులో మగపిల్లలపేర్లు	54-00
17. బ్రేక్‌ఫాస్ట్ వంటలు	25-00
18. పండుగలలో చేసుకొనే పిండివంటలు	25-00
19. మైక్రోవోవెన్ వంటలు	99-00
20. సర్వదేవతాభక్తిమాల	36-00
21. పిల్లలపేర్లు (బాబు)	36-00
22. పిల్లలపేర్లు (పాప)	36-00
23. మోడ్రన్ మెహంది (గోరింటాకు డిజైన్స్)	36-00
24. మోడ్రన్ పిల్లలపేర్లు	99-00
25. నోరూరించే నాన్‌వెజ్‌వంటలు	99-00
26. మోడ్రన్ టైలరింగ్ (లేడీస్ & జంట్స్)	99-00

వివిధ రకాలు

రహస్య కుక్కుట శాస్త్రం	300-00
కుక్కుట శాస్త్రం	36-00
ఎందరోమహానుభావులు	200-00

యోగాసనాలు	**36-00**
ప్రాణాయామము-యోగా (పతంజలిశ్రీనివాస్)	**63-00**
సూర్యనమస్కారములు	**36-00**
పొడుపు కథలు (చిన్నవి)	**7-50**
కాలజ్ఞాన తత్త్వాలు	**36-00**
హిందీ-తెలుగు-స్వబోధిని	**22-00**
ఇంగ్లీషు-తెలుగు-స్వబోధిని	**20-00**
జనరల్ నాలెడ్జ్	**20-00**
నూరు ఎక్కాలు	**10-00**
1-100 టేబుల్ బుక్	**10-00**
బుల్లి బాలశిక్ష	**20-00**
1-100 టేబుల్‌బుక్ (క్రౌన్‌సైజు)	**10-00**
శ్రీరామకోటి	**25-00**
శ్రీశివకోటి	**25-00**
మేజిక్	**25-00**
అంకెలతో గారడీ	**25-00**
ప్రేమకథలు	**25-00**
యువతరంగాలు (యువతరంకోసం)	**25-00**
ప్రేమా నీకు జోహార్లు (లవ్‌డిక్షనరీ)	**25-00**
హృదయస్పందన (కవితలు)	**25-00**
వాత్స్యాయన కామసూత్రాలు	**36-00**
ఎ.పి.టూరిస్ట్ గైడు	**36-00**

ఇంద్రజాల రహస్యాలు	**25-00**
మహేంద్రజాల రహస్యాలు	**25-00**
శరీరభాష (బాడీ లాంగ్వేజ్)	**99-00**
క్రియాయోగం	**36-00**
ఆనందంగా జీవిద్దాం	**99-00**
హరిశ్చంద్ర నాటకం	**50-00**
వాత్సాయనకామసూత్రాలు	**99-00**
పంచసాయకం	**99-00**
రతిరహస్యాలు	**99-00**
అనంగరంగం (కంభంపాటి స్వయంప్రకాష్)	**99-00**
శృంగారకేళి (కంభంపాటి స్వయంప్రకాష్)	**99-00**
అసతోమయ సద్గమయ	**45-00**
గాయత్రీవిజ్ఞాన్	**99-00**
చింతామణి (నాటకం)	**50-00**
బాలనాగమ్మ	**50-00**
పాండవ ఉద్యోగము	**50-00**
కాళహస్తి **స్త్రీల వ్రతకథలు**	**36-00**
కాళహస్తి **గృహవాస్తు చింతామణి**	**99-00**
కాళహస్తి **గృహవాస్తు మర్మాలు (బైండు)**	**50-00**
కులార్ణవ తంత్రమ్	**150-00**
ఆచార్య సిద్ధ నాగార్జునతంత్రం(ఒరిజనల్)	**300-00**
యోగాసనాలు (**VG/TNL**)	**36-00**

రామరాయవాస్తుశాస్త్రం(ముద్రగడరామారావు)	99-00
ఎం.ఎస్.ఆర్.హనుమాన్‌చాలీసా	10-00
ఎం.ఎస్.ఆర్.సుందరకాండ	70-00
అష్టముఖ గండభేరుండతంత్రం	75-00
బ్రహ్మంగారిజీవితచరిత్ర (జవంగుల)	99-00
శ్రీ ఆదిశంకరాచార్య దివ్యచరితామృతం	45-00
గీతాంజలి (రవీంద్రనాథ్‌ఠాగూర్)	50-00
కాశీరామేశ్వర మజిలీ కథలు	75-00
శ్రీలలితాసహస్రనామము(భాస్కరభాష్యం)	600-00
ప్రకృతిసిద్ధాంతములు-వేదవిజ్ఞానము- ఫలితజాతక సూత్రములు	595-00
వివాహదీపిక (వేదోక్త విధిః)	200-00

ముదుండి విశ్వనాథరాజుగారి గ్రంథములు

విశ్వకర్మ ప్రకాశము	80-00
ప్రాచీనవాస్తుశాస్త్రాలు-ఆధునికవాస్తుపరిశీలన	,,250-00
నారద సంహిత	,,150-00
వాస్తురాజవల్లభము-మూలానువాదము	,, 60-00
మయమతము - వచనము	,, 80-00
బృహత్సంహిత - వచనము	,,160-00
గుప్తవాస్తు వాస్తువిజ్ఞానజ్యోతి	....

రాహుకేతువులు సమస్త ప్రభావములు		**150-00**
అంగారకుడు (కుజుడు)		**90-00**
శుక్రుడు		**75-00**
పురోహిత దర్శని	(గోరసవీరభద్రాచార్య)	**....**
విశ్వకర్మవాస్తువిద్యారహస్యములు	,,	**....**
వాస్తు విజ్ఞాన చంద్రిక	,,	**....**
మహాదశా పారిజాతం	,,	**....**
జాతక నారాయణీయం(వాడ్రేవువారివి)		**150-00**
వాస్తు నారాయణీయం	,,	**120-00**
యోగావళీఖండం	,,	**120-00**
సర్వార్థచంద్రిక (4భాగాలు)		**1208-00**
మీరే న్యూమరాలజిస్ట్ (దావూద్)		**370-00**
నిర్ణయసింధు (2భాగాలు)		**590-00**
జయహే...జయహే...(పురాణపండశ్రీనివాస్)		**27-00**
సాయి...	,,	**27-00**
శ్రీ దుర్గానందలహరి	,,	**200-00**
శ్రీమాలిక	,,	**25-00**
ఆరతిసాయిబాబా	,,	**11-00**
ప్రతిష్ఠకల్పః(సాగి నరసింహమూర్తి)		**500-00**
తాజుద్దీన్‌బాబా సచ్ఛరిత్ర		**100-00**

సుమారు 100 సం॥రాలునాటి ప్రాచీన ప్రతులు తిరిగి ఈ క్రింది గ్రంథములు ప్రచురించబడినవి.

శ్రాద్ధము ఎందుకు పెట్టాలి ? షోడశ సంస్కారములు
స్మార్త కాపర్ది కారికలు
నపుంసక సంజీవనము, వైద్య శిరోమణి
విషవైద్య చింతామణి
హేమాద్రి సూరిణా ప్రాయశ్చిత్తాధ్యాయః
సర్వమూలికా గుణరత్నాకరం
సీతారామ కథా సుధ అయోధ్యకాండ
సీతారామ కథా సుధ బాలకాండ
శ్రీరామనవరాత్రోత్సవకల్పః
ఆపస్థంబీయ ధర్మసూత్రాలు
అపర ప్రయోగ దర్పణం
సర్వశాంతి దర్పణం
గణకరంజని
సంతాన దీపిక
తిథినిర్ణయ కాణ్డః
ముహూర్త దర్పణం
జ్యోతిష శాస్త్ర రత్నము
లఘుతాచకము
శ్రీ వైఖనస పైతృమేదిక ప్రయోగః
స్మృతి రత్నాకరము (ధర్మశాస్త్రం)

జాతకామృతతసారం
జాతక బోధిని

సంగీత విద్యాదర్పణం
సంగీత సర్వార్థసారసంగ్రహం
ముహూర్త మార్తాండం
జాతకరహస్యం
రాజమార్తాండం
ఆయుర్దాయదీపిక
వైద్యామృతం
అనుపానమంజరీ
నవగ్రహశాంతి విధానం-ఉదకశాంతి విధిః
చికిత్సరత్నము
స్వరచింతామణి
ద్వాదశలోహ భస్మవిధానం
దైవజ్ఞయజో విభూషణం
అనుపాన రత్నకరము
కాలామృతము
దైవజ్ఞకర్ణామృతము
రసేంద్ర చింతామణి
రసరత్న సముచ్చయం
వస్తుగుణరత్నాకరము
హోరానుదర్పణము
విశ్వకర్మ ప్రకాశిక వాస్తుశాస్త్రము
స్త్రీజన కల్పవల్లి
సంగీత సర్వార్థ సంగ్రహం
సంగీత సుధాసంగ్రహము
అర్క ప్రకాశము
సంగీత మార్తాండము

సంగీత ప్రథమబోధిని
వైద్యకల్పతరువు
రసప్రదీపిక
గణకానందము
శ్రీ లలితాసహస్రనామావళిః–వివరణాత్మక భావంతో
నవచండీ వేదోక్త శ్రీ దేవీ పూజాకల్పం
శ్రీ గాయత్రీ అనుష్ఠాన తత్త్వప్రకాశిక
సంగీతమార్తాండము
సారావళి
భేషజకల్పము
గురుశిష్య వైద్యచింతామణి
జాతకమణి
సర్వశకున ప్రకాశిక
యాజుష ప్రయోగ చంద్రిక
శిక్షావల్లీ–ఆనందవల్లీ–భృగువల్లీ
వసంతరాజ శకునము
తొట్టి వైద్యం
జ్యోతిష సిద్ధాంత సంగ్రహము (పంచాంగ గణితం)
సహస్ర యోగప్రకాశిక

కాపీలు కావలసినవారు :

మోహన్ పబ్లికేషన్స్,

ఆధ్యాత్మిక గ్రంథనిలయం

కోటగుమ్మం, అజంతా హోటల్ ఎదుట,

రాజమండ్రి.

అరుదైన పాత పంచాంగములు, వ్రతకథలు,
పురాణములు,ఆరాధన గ్రంథములు,
సుప్రభాతములు,మహాత్మ్యములు, సహస్రనామములు,
పూజావిధానములు, స్తోత్రాలు, ప్రామాణిక గ్రంథములు,
కథలు, జ్యోతిష, వాస్తు, వైద్య, మంత్రశాస్త్రాది ఆధ్యాత్మిక
గ్రంథములకు

మోహన్ పబ్లికేషన్స్,

ఆధ్యాత్మిక గ్రంథనిలయం

కోటగుమ్మం, అజంతా హోటల్ ఎదుట,

రాజమండ్రి. ఫోన్ : (0883) 246 25 65

Cell : 903 246 25 65

From : **☎ : 0883-246 25 65**

MOHAN PUBLICATIONS
Fort Gate, Opp : Ajanta Hotel
RAJAHMUNDRY-533 101 (A.P.)

WWW.MOHANPUBLICATIONS.COM
WWW.GRANTHANIDHI.COM

google play store / mohan publications
facebook Like us to follow /Mohanpublications
